

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2876

[Total No. of Pages : 2

[5801]-201

F.Y. B.Com.

COMPULSORY ENGLISH - II

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (121)

Prescribed Text: Success Avenue

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt ANY THREE of the following in about 100 words each: [15]

- a) How did Indira Nooyi maintain a balance between her personal and professional responsibilities?
- b) What changes did Indira Nooyi bring in the Pepsi Co?
- c) Describe Sudha Murthy's encounter with JRD Tata?
- d) Attempt a character sketch of Sudha Murthy.
- e) What comic elements does Saki use to create humour in the story 'Fur'?

Q2) Attempt ANY THREE of the following in about 100 words each: [15]

- a) Examine how O, Henry builds suspense and provides a twist in the story 'After Twenty Years'.
- b) Attempt a character sketch of Jimmy Wells from the story 'After Twenty Years'.
- c) Explain 'O Captain! My Captain!' as an elegy.
- d) How does the poem 'O Captain! My Captain!' celebrate the achievements of President Lincoln?
- e) Elaborate on the poet's reasons for desiring that his daughter's mind be free of hatred in 'A Prayer for My Daughter'.

P.T.O.

Q3) Attempt ANY TWO of the following: **[20]**

- a) Write an application letter for the post of ‘Assistant Manager’ to The Personnel Manager, Hotel Malabar Palace, Shastri Nagar, Jammu, consider yourself as Amey Sharma from Himachal Pradesh, while writing a letter.
- b) Write brief newspaper reports of two short paragraphs each to suit the following headlines.
  - i) Theme park for children inaugurated
  - ii) Sitar Maestro honoured
- c) What is ‘blog’ writing? Explain the tips for writing effective blog posts.
- d) Write a resume for the post of ‘Computer Programmer’.

Q4) Attempt ANY FOUR of the following : **[20]**

- a) You are Mr. Pradip Mishra, the mobile you bought two weeks ago from Asia Electronics in Pune, is not working properly. Write an email to be sent to the Manager of the company, making a complaint and asking for it’s replacement.
- b) Explain the important points to be followed while writing an email.
- c) Write an email letter to the Manager of Joyville construction to the email id joyville 2022@gmail.com requesting him to update you regarding their new projects and housing plans.
- d) Explain the tips for effective communication.
- e) What is kinesics?
- f) Write a note on non-verbal communication.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2877

[Total No. of Pages : 3

[5801] - 202

F.Y. B.Com.

122 : FINANCIAL ACCOUNTING - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (5 Out of 7) : [5]

- i) _____ is the shortcut key for ledger creation.
  - a) Ctrl + C
  - b) Alt + C
  - c) Alt + L
  - d) Ctrl + A
- ii) Electricity Expenses Ledger account is created under the _____ group.
  - a) Indirect Incomes
  - b) Indirect Expenses
  - c) Capital
  - d) Fixed Assets
- iii) Receipts and Payments Account is a _____.
  - a) Nominal Account
  - b) Personal Account
  - c) Real Account
  - d) Capital Account
- iv) Excess of expenditure over income of a Non-profit organization is known as _____.
  - a) Loss
  - b) Profit
  - c) Surplus
  - d) Deficit
- v) Under Average Profit Method; Goodwill = _____ x No. of years purchase.
  - a) Super Profit
  - b) Annuity Value
  - c) Average Profit
  - d) Total Profit
- vi) Goodwill is an _____ asset.
  - a) Tangible
  - b) Intangible
  - c) Slow
  - d) Current
- vii) _____ refers to the value of reputation or name and fame of a business.
  - a) Capital
  - b) Loan
  - c) Creditors
  - d) Goodwill

P.T.O.

B) Match the Pair (5 Out of 7) : [5]

Group 'A'		Group 'B'	
i)	Lapse of shortworkings	a)	Normal Rate of Return
ii)	Royalty	b)	Gives exclusive rights to authors of original work
iii)	Lease Agreement	c)	An agreement between lessor and lessee
iv)	NRR	d)	When shortworkings cannot be recouped
v)	Copy Right	e)	Periodic Payment to owner for using his asset
vi)	Life Membership Fees	f)	Income & Expenditure A/c
vii)	Revenue Receipts	g)	Capital Receipt

Q2) Write Short Notes (Any 2 out of 4) [10]

- Approaches on valuation of intangible assets.
- Features of income and expenditure account.
- Explain with Example the term 'Shotworkings'.
- Explain in brief the term 'Goodwill'.

Q3) Following is the Receipts and Payments Account of Residency Sports Club, Raipur for the year ended 31st December, 2019. [8]

Receipts and payments Account for the year ended 31st December, 2019

Dr.

Cr.

Receipts	Rs.	Payments	Rs.
To Balance B/D		By Rent and Rates	4,600
i) Cash in Hand	1,500	By Stationery Expenses	1,300
ii) Cash at Bank	9,000	By Printing	1,800
To Entrance Fees	1,250	By Salaries	9,900
To Membership Fees	1,000	By Repairs to Furniture	900
To Subscriptions	16,800	by Honorarium to Secretary	3,600
To Miscellaneous Receipts	500	By Other Expenses	600
To Locker Rent	4,600	By Telephone Charges	750
To Non-Members Fees	2,000	By Insurance	1,000
To Social Events Receipts	1,350	By Social Events Expenses	200
		By Balance C/D	
		i) Cash in Hand	350
		ii) Cash at Bank	13,000
Total	38,000	Total	38,000

Additional Information :

- a) Subscriptions of Rs. 3,000 is outstanding for 2019.
- b) Entrance Fees and Membership Fees are to be treated as capital receipts in full.

You are required to prepare Income and Expenditure Account for the year ended 31st December, 2019.

Q4) Janseva Traders, Kolhapur has earned competeble profits, after providing for taxation, during the last five years as under : [7]

Years	2016	2017	2018	2019	2020
Profits (Rs.)	40,000	41,000	47,000	46,000	46,000

The Capital Employed in the Business Rs. 4,00,000 on which the reasonable rate of return of 10% is expected.

Calculate the Value of Goodwill as per

- a) Capitalisation of Average Profit Method and
- b) Capitalisation of Super Profit Method.

Q5) B Ltd. leased a piece of Land from A Ltd. for fifteen years from 1st January, 2018 on the following terms :

- a) B Ltd. shall pay a Minimum Rent of Rs. 60,000 for the first year with an annual increase of Rs. 2,000 per year in every subsequent year.
- b) Royalty to be paid at Rs. 5 per ton of coal raised.
- c) Shortworkings are to be recouped in the first three years of Royalty Agreement.
- d) The Actual output for the first four years was as follows :

Years	2018	2019	2020	2021
Output (Tons)	8,000	10,000	14,000	16,000

- i) Prepare Working Table [7]
- ii) You are required to Pass Necessary Journal entries for two years in the books of A Ltd. i.e. Landlord only. [8]

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2878

[Total No. of Pages : 4

[5801]-203

F.Y. B.Com. (Semester - II)

123 : BUSINESS ECONOMICS (MICRO) - II

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Q. No. 1 and Q. No. 6 are compulsory.
- 2) Solve any 3 (Three) questions from the remaining question No.2, 3, 4 and 5.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the Blanks (any 5) : [5]

- i) The cost per unit means the _____ cost.
(Fixed Cost, Average Cost, Marginal Cost, Total Cost)
- ii) In _____ the demand curve horizontal to 'OX' axis.
(Monopoly, Oligopoly, Duopoly, Perfect Competition)
- iii) In _____ market type firm and industry are not different.
(Monopoly, Perfect Competition, Imperfect Competition, Monopolistic Competition)
- iv) The concept of 'Group balance' is studied in _____ market.
(Perfect Competition, Monopoly, Monopolistic Competition, Duopoly)
- v) _____ is the income which goes to the owner of capital.
(Rent, Quasi rent, Interest, Profit)
- vi) Profit is the income received to the _____.
(Land, Labour, Capital, Organiser)

B) Match the following pairs. [5]

Group 'A'	Group 'B'
i) Economic Cost	a) Product Differentiation
ii) Perfect Competition	b) Kinky Demand Curve
iii) Monopoly	c) Fictional Concept
iv) Monopolistic Competition	d) Explicit Cost + Implicit Cost
v) Oligopoly	e) Price Discrimination

P.T.O.

Q2) Explain the short-run and long-run cost curves with diagrams. [15]

Q3) What is mean by perfect competition? Explain the features of perfect competition. [15]

Q4) What is mean by monopoly? Explain the features of monopoly. [15]

Q5) Explain the Ricardian theory of rent. [15]

Q6) Write Short Notes on (Any Three) : [15]

- a) Average Cost and Marginal Cost
- b) Firm and Industry
- c) First degree price discrimination
- d) Duopoly
- e) Transfer earnings

Total No. of Questions : 6]

P2878

[5801]-203

F.Y. B.Com. (Semester - II)

123 : BUSINESS ECONOMICS (MICRO) - II
(2019 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 आणि 6 अनिवार्य आहेत.
2) उर्वरित प्रश्न क्रमांक 2, 3, 4 आणि 5 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5) [5]

- i) प्रती नगाला येणारा खर्च म्हणजे ..... होय.
(स्थिर खर्च, सरासरी खर्च, सीमांत खर्च, एकूण खर्च)
ii) ..... मागणी वक्र हा 'अक्ष' अक्षाण समांतर असतो.
(मक्तेदारीत, अल्पविक्रेताधिकारात, द्विविक्रेताधिकारात, पूर्ण स्पर्धेत)
iii) ..... या बाजार प्रकारात उद्योगसंस्था आणि उद्योग यात भेद केला जात नाही.
(मक्तेदारी, पूर्ण स्पर्धा, अपूर्ण स्पर्धा, मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा)
iv) 'समुह समतोल' ही संकल्पना ..... बाजारात अभ्यासली जाते.
(पूर्ण स्पर्धा, मक्तेदारी, मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा, द्विविक्रेताधिकार)
v) ..... हे भांडवलाच्या मालकाला मिळणारे उत्पन्न होय.
(खंड, आभास खंड, व्याज, नफा)
vi) नफा हे ..... ला मिळणारे उत्पन्न असते.
(भूमी, श्रम, भांडवल, संयोजक)

ब) योग्य जोड्या लावा. [5]

गट 'अ'	गट 'ब'
i) आर्थिक खर्च	अ) वस्तूभेद
ii) पूर्ण स्पर्धा	ब) बाकदार मागणी वक्र
iii) मक्तेदारी	क) काल्पनिक संकल्पना
iv) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा	ड) व्यक्त खर्च + अव्यक्त खर्च
v) अल्पविक्रेताधिकार	इ) मुल्यभेद

- प्रश्न 2) अल्पकालीन आणि दीर्घकालीन खर्च वक्राचे आकृतीसह स्पष्टीकरण करा. [15]
- प्रश्न 3) पूर्ण स्पर्धा म्हणजे काय? पूर्ण स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [15]
- प्रश्न 4) मक्तेदारी म्हणजे काय? मक्तेदारीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [15]
- प्रश्न 5) रिकार्डोचा खंड सिद्धांत स्पष्ट करा. [15]
- प्रश्न 6) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]
- अ) सरासरी खर्च आणि सीमांत खर्च
  - ब) उद्योगसंस्था आणि उद्योग
  - क) पहिल्या दर्जाचा मूल्यभेद
  - ड) द्विविक्रेताधिकार
  - इ) बदली उत्पन्न

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2879

[5801] - 204

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.Com.

124A : BUSINESS MATHEMATICS & STATISTICS - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester-II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Use of simple calculator is allowed.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks: (any 5) [5]

- a) Transpose of a rectangular matrices is a _____
(rectangular matrices, diagonal matrices, square matrices)
- b) Linear programming model which involves funds allocation of limited investment is classified as _____
(ordination budgeting model, capital budgeting, fund investment models)
- c) In simple linear regression the numbers of unknown constants are _____
(One, Two, Three)
- d) Index numbers are expressed in _____
(ratios, squares, percentages)
- e) An Index number is used _____
(To measures change in policies, To measures change in environment, To measures change in variables over a period of time)
- f) Regression analysis _____
(measures time, establishes cause and effects, measures efficiency)

B) State the following statements are 'True' or 'False': (any five) [5]

- a) The term "determinant" and "matrices" have the same meaning.
- b) The following constraints are linear $x + 2y \leq 20$ and $2x + y \leq 40$.
- c) One can always find the determinant of a Matrix.
- d) Correlation measures the strength of the association between two variables.
- e) There are no limitations of Index number.
- f) Index number is an economic barometer.

P.T.O.

Q2) Solve any three from the following. [15]

a) Write down the matrices of the following sets of equations. State their orders.

i) $x + 2y - z = 2$
 $2x - 5y + 6z = 3$

ii) $x + z = 4$
 $x + y + z = 6$
 $2y + z = 5$

b) Two different kinds of foods A and B are being considered to form a weekly diet. The minimum weekly requirements of fats, carbohydrates and proteins are 18, 24 and 24 units respectively. One kg of food A contains 4, 16 and 8 units of fats, carbohydrates and proteins respectively. One kg of food B contains 12, 4 and 6 units of fats, carbohydrates and proteins respectively. The prices of food A is ₹4 per kg and that of B is ₹3 per kg. Find the quantity food A and B to be purchased so that the total cost is minimum and the requirement is fulfilled.

Formulate the problem as L.P.P.

c) Calculate Price Index numbers for the following data for the year 2019 taking 2018 as base year as per Laspeyre's Index number.

Commodity	Year 2018		Year 2019	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	20	8	40	6
B	50	10	60	5
C	40	15	50	10
D	20	20	20	15

d) What is the meaning of 'Matrices'? Explain the types of Matrices.

e) What is the meaning of 'Correlation'? State the methods to measure correlation.

Q3) Solve any three from the following. [15]

a) Evaluate the following Determinant

$$\text{Let } D = \begin{vmatrix} 4 & -3 & 2 \\ 1 & 2 & 1 \\ 3 & 1 & -2 \end{vmatrix}$$

b) Show that the following L.P.P. by graphical method.

$$\text{Maximize } Z = 2x + y$$

$$\text{Subject to } x + y \leq 30$$

$$2x + y \leq 40$$

$$x, y \geq 0$$

c) Calculate the Index number using Fishers method for the following data.

Years Commodities	1980		1985	
	Price	Quantity	Price	Quantity
Rice	3	5	4.5	6
Coconut oil	24	2	18	3
Tea	20	1	35	2
Washing Powder	10	4	16	4
Sugar	3.5	4	6	5

d) Explain the concept of Regression. Discuss the Regression line.

e) Write Note on 'Construction of Index Numbers'.

Q4) Solve any three from the following.

[15]

a) Find the inverse of following Matrices:

$$A = \begin{bmatrix} 4 & 2 \\ 1 & 2 \end{bmatrix}$$

b) A small farmer builds two types of garden shed. Type A requires 2 hours of machine time and 5 hours of craftsman time. Type B requires 3 hours of machine time and 5 hours of craftsman time. Each day there are 60 hours of machine time and 80 hours of craftsman time available. The profit on each type of A shed is ₹160 and each type of B shed is ₹184. Formulate L.P.P. assuming that all garden sheds are sold.

c) A study of wheat prices at Mumbai and Kanpur yield the following data.

Particulars	Mumbai	Kanpur
Arithmetic Mean	₹ 35	₹ 36
Standard deviation	₹ 0.326	₹ 0.207

Correlation coefficient between the prices at Mumbai and Kanpur is 0.774. Estimate the price at Kanpur if the price at Mumbai is ₹ 40 using the above data.

- d) Define the linear programming problems. State the key terms in L.P.P.
 e) Explain the concept and use of Price Index Number.

Q5) a) Following are the value of import of raw Material and export of finished product in suitable units. **[10]**

Export	10	11	14	14	20	22	16	12	15	13
Import	12	14	15	16	21	26	21	15	16	14

Calculate the coefficient of correlation between the Import and Export values.

b) Multiplication of Matrices. **[5]**

$$\text{Let } A = \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 2 & 3 \end{bmatrix}, B = \begin{bmatrix} 1 & 2 & -1 \\ 4 & -2 & 5 \end{bmatrix}$$

OR

Given the following data:

Particulars	Marks in Mathematics	Marks in English
Mean	80	50
Standard Deviation	15	10

The correlation coefficient between marks in Mathematics and English is - 0.4.

Estimate the marks in Mathematics obtained by student who scored 60 marks in English.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2880

[5801]-205

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.Com.

124 B : COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATIONS - II

(2019 Pattern) (Semester - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q. 1 and Q. 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any three out of Q. 2, Q. 3, Q. 4 and Q. 5.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5 out of 6): **[5]**

- i) _____ helps to simplify the business processes and makes them faster and efficient.
  - a) E-commerce
  - b) Local markets
  - c) Work
  - d) Markets
- ii) EDI uses a range of secure protocols to facilitate the secure exchange of EDI _____.
  - a) formats
  - b) folders
  - c) files
  - d) documents
- iii) _____ banking allows a user to conduct financial transactions via the internet.
  - a) Offline
  - b) Secured
  - c) Online
  - d) Rapid
- iv) _____ services are forms of contactless, cashless and paper less payment methods.
  - a) Physical
  - b) Digital payment
  - c) Inbound
  - d) Outbound
- v) Digital signature is a specific type of _____.
  - a) Fingerprints
  - b) Signature
  - c) Handprints
  - d) Marks
- vi) Debit cards eliminate the need to carry _____.
  - a) bank
  - b) cash
  - c) metal
  - d) plastic

P.T.O.

- B) Match the following: [5]
i) E-CRM	-	E-currency
ii) RTGs money transfer	-	Local Area Network
iii) Digital cash	-	Electronic Customer Relationship Management
iv) LAN	-	Physical arrangement of computers
v) Topology	-	happens in real time

Q2) What is E-commerce? Explain technologies used in E-commerce systems. [15]

Q3) What is E-marketing? Explain the merits and demerits of E-marketing. [15]

Q4) What is Customer Relationship Management? Explain the need of electronic customer relationship management. [15]

Q5) What is Supply Chain Management? Explain in detail functions of supply chain management. [15]

Q6) Short Notes (Any three out of five): [15]

- Need of M-commerce.
- Online Payment System.
- Digital signature.
- Steps to Design a website.
- Electronic Customer Relationship Management.

- ब) जोड्या लावा. [5]
i) ई-सी आर एम	-	ई-चलन (ई-करंसी)
ii) आर.टी.जी.एस. च्या साह्याने पैसे हस्तांतर	-	लोकल एरिया नेटवर्क
iii) डिजीटल कॅश (पैसे)	-	ईलेक्ट्रॉनिक कस्टमर रिलेशनशिप मॅनेजमेंट
iv) लॅन (एल.ए.एन.)	-	संगणकांची भौतिक मांडणी
v) टोपोलॉजी	-	प्रत्यक्ष वेळी घडून येते

प्र.2) ई-कॉमर्स म्हणजे काय? ई-कॉमर्स प्रणालीमध्ये वापरण्यात येणारे तंत्रज्ञान स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) ई-मार्केटिंग / विपणन म्हणजे काय? ई-मार्केटिंगचे गुण/फायदे व तोटे स्पष्ट करा. [15]

प्र.4) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन म्हणजे काय? ईलेक्ट्रॉनिक (कस्टमर) ग्राहक संबंध व्यवस्थापनाची गरज स्पष्ट करा. [15]

प्र.5) पूरवठा साखळी व्यवस्थापन म्हणजे काय? पूरवठा साखळी व्यवस्थापनाची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

प्र.6) टिपा द्या. (पाचपैकी कोणतेही तीन) [15]

- अ) एम-कॉमर्सची गरज
- ब) ऑनलाईन पेमेंट प्रणाली
- क) डिजीटल सिग्नेचर
- ड) वेबसाईट तयार करण्याच्या पायऱ्या
- इ) ईलेक्ट्रॉनिक ग्राहक संबंध व्यवस्थापन

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2881

[Total No. of Pages : 4

[5801]-206

F.Y. B.Com. (Semester - II)

125A : ORGANISATIONAL SKILL DEVELOPMENT - II

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 and Question No. 6 are compulsory.
- 2) Solve any 3 (Three) Questions from the remaining Question Nos.2, 3, 4 and 5.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the Blanks (any Five) : [5]

- i) The qualifications which a successful office manager should possess _____.
  - a) Education and training
  - b) Experience
  - c) Personal qualities
  - d) All of the above
- ii) The essential qualities of an office manager _____
  - a) Sound judgment
  - b) Professional interest
  - c) Accounting
  - d) Secretarial services
- iii) Why need for time management?
  - a) Time is limited
  - b) Urgent things
  - c) Act
  - d) Resource
- iv) _____ is refers to assigning specific time slots to activities.
  - a) Business management
  - b) Time management
  - c) Production management
  - d) Purchase management
- v) A _____ is a device that optically scans images, printed text, handwriting, or an object.
  - a) Scanner
  - b) Photo-copying machine
  - c) Printers
  - d) None of the above
- vi) Office automation means the use of _____ systems.
  - a) Computer
  - b) Software
  - c) Communication
  - d) Administrative

P.T.O.

- B) Match the following. [5]
i) Goal setting	a) Core thinking skill
ii) Office Standardisation	b) Labour saving
iii) Focusing	c) Preliminary planning
iv) Mechanisation	d) SMART
v) First step in work measurement	e) Ensures greater economy

Q2) Define the term Time Management. Explain the Techniques of Time Management. [15]

Q3) What is Office Communication? Explain the Significance of Office Communication. [15]

Q4) What do you mean by Standardisation of Office Work? Explain the Advantages and Limitations of Standardisation. [15]

Q5) Explain in detail the different types of modern appliances used in the office. [15]

Q6) Write Short Notes (Any Three) : [15]

- a) Functions of Office Manager
- b) Barriers to Effective Communication
- c) Motion Study
- d) Disadvantages of Mechanisation
- e) Skills Required for an Office Manager

Total No. of Questions : 6]

P2881

[5801]-206

F.Y. B.Com. (Semester - II)

125A : ORGANISATIONAL SKILL DEVELOPMENT - II

(2019 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 आणि 6 अनिवार्य आहेत.
2) उर्वरित प्रश्न क्रमांक 2, 3, 4 आणि 5 यामधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्रश्न 1) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) यशस्वी कार्यालय व्यवस्थापकाकडे ..... पात्रता असणे आवश्यक आहे.
अ) शिक्षण आणि प्रशिक्षण   ब) अनुभव
क) वैयक्तिक गुण   ड) वरील सर्व
- ii) कार्यालय व्यवस्थापकाचे आवश्यक गुण .....
अ) योग्य निर्णय   ब) व्यावसायिक स्वारस्य
क) लेखा   ड) सचिवीय सेवा
- iii) वेळ व्यवस्थापनाची गरज का आहे?
अ) वेळ मर्यादित आहे   ब) तातडीच्या गोष्टी करण्यासाठी
क) कायदा   ड) संसाधन
- iv) ..... म्हणजे उपक्रमांना विशिष्ट वेळ उपलब्ध करून देणे होय.
अ) व्यवसाय व्यवस्थापन   ब) वेळेचे व्यवस्थापन
क) उत्पादन व्यवस्थापन   ड) खरेदी व्यवस्थापन
- v) ..... हे असे उपकरण आहे जे प्रतिमा, मुद्रित मजकूर, हस्तलेखन किंवा एखादी वस्तु स्कॅन करते.
अ) स्कॅनर   ब) फोटो कॉपी करणारे मशीन
क) प्रिंटर   ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- vi) कार्यालय स्वयंचलीकरण म्हणजे ..... प्रणालीचा वापर होय.
अ) संगणक   ब) सॉफ्टवेअर
क) संप्रेषण   ड) प्रशासकीय

- ब) जोड्या जुळवा. [5]
i) ध्येय निश्चिती	अ) मुख्य विचार कौशल्य
ii) कार्यालय मानांकीकरण	ब) श्रम बचत
iii) लक्ष केंद्रित करणे	क) प्राथमिक नियोजन
iv) यांत्रिकीकरण	ड) SMART ध्येय
v) कामाच्या मोजमापाची पहिली पायरी	इ) मोठी अर्थव्यवस्था सुनिश्चित करते

प्रश्न 2) वेळेचे व्यवस्थापन या संज्ञेची व्याख्या सांगून त्याची विविध तंत्रे स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) कार्यालयीन संदेशवहन म्हणजे काय? कार्यालयीन संदेशवहनाचे महत्व स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 4) कार्यालयीन कार्याचे मानकीकरण म्हणजे काय? मानकीकरणाचे फायदे व मर्यादा स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 5) कार्यालयीन वापरातील आधुनिक साधनांचे विविध प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) कार्यालयीन व्यवस्थापकाची कार्ये
- ब) प्रभावी संदेशवहनातील अडथळे
- क) गती अभ्यास
- ड) यांत्रिकीकरणाचे तोटे
- इ) कार्यालयीन व्यवस्थापकास आवश्यक असणारी कौशल्ये

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2882

[Total No. of Pages : 4

[5801]-207

F.Y. B.Com.

125 B : BANKING AND FINANCE

Fundamentals of Banking - II

(CBCS) (2019 Pattern) (Semester - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Q. No. 1 and Q. No. 6 are compulsory.
- 2) Solve any three questions from the remaining question nos. 2, 3, 4 and 5.

Q1) A) Fill in the Blanks (Any Five) : [5]

- i) Indian Bank have to prepare their Balance sheet according to ____
  - a) Banking Regulation Act 1949
  - b) Reserve Bank Act
  - c) Negotiable instrument Act
  - d) Indian Bank Act
- ii) Bank should primarily consider the _____ of the investment made by the Bank.
  - a) Diversification of Risk
  - b) Liquidity
  - c) Profitability
  - d) Safety
- iii) Who is the primarily liable on a promissory Note?
  - a) Holder
  - b) Maker
  - c) Drawee
  - d) Endorser
- iv) If the Endorser signs only, the Endorsement is said to be ____
  - a) Blank Endorsement
  - b) Conditional Endorsement
  - c) Full Endorsement
  - d) Special Endorsement

P.T.O.

- v) Which section of Negotiable Instruments Act deals with the Bill of Exchange?
a) Section 4	b) Section 5
c) Section 6	d) Section 7
- vi) In the Net Banking operations the OTP stands for _____
a) Out Time Password	b) On Time Password
c) One Time Password	d) Over Timed Password

B) Match the following : [5]

i) CIBIL	a) bill of Exchange
ii) CARE	b) Empowering You
iii) Negotiable Instrument	c) Payable to Bearer
iv) Blank Endorsement	d) Pay later
v) Credit card	e) IDBI

Q2) Explain the Lending principles of a Bank. [15]

Q3) What is Negotiable Instruments? Explain the types of Negotiable Instruments. [15]

Q4) What is Endorsement? Explain the types of Endorsement. [15]

Q5) Explain the Trends in Banking Technology in India. [15]

Q6) Write Short Notes (Any Three) : [15]

- a) Factors that effect on CIBIL score.
- b) Dishonor of cheque.
- c) Essentials of a valid Endorsement.
- d) Net Banking.
- e) Types of crossing.

Total No. of Questions: 6]

P2882

[5801]-207

F.Y. B.Com.

125 B : बँक व्यवसाय आणि वित्तपुरवठा
बँक व्यवसायाची मुलतत्वे - II
(CBCS) (2019 Pattern) (Semester - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :ह 1) प्रश्न क्रमांक 1 आणि प्रश्न क्रमांक 6 सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रमांक 2 ते 5 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावे.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच) [5]
- i) भारतीय बँकांना त्यांचा ताळेबंद ..... नुसार तयार करावा लागतो.
अ) बँकिंग नियमन कायदा 1949
ब) रिझर्व्ह बँक कायदा
क) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा
ड) इंडियन बँक कायदा
- ii) बँकेने गुंतवणूक करताना ..... या तत्वाचा प्राधान्यक्रमाने विचार केला पाहिजे.
अ) जोखिमीचे विविधीकरण ब) तरलता
क) नफाक्षमता ड) सुरक्षितता
- iii) वचनपत्रास प्रामुख्याने कोण जबाबदार असतो?
अ) धारक ब) ऋणको/निर्माता
क) आदेशीती ड) पृष्ठांकक
- iv) जेव्हा पृष्ठांकक दस्तऐवजावर फक्त सही करतो अशा पृष्ठांकनाला ..... म्हणतात.
अ) कोरे पृष्ठांकन ब) सशर्त पृष्ठांकन
क) पूर्ण पृष्ठांकन ड) विशेष पृष्ठांकन

- v) चलनक्षम दस्तऐवज कायद्यातील कोणते कलम विनिमय पत्राशी संबंधित आहे?
 अ) कलम 4   ब) कलम 5
 क) कलम 6   ड) कलम 7
- vi) नेट बँकिंग वापरातील ओटीपी (OTP) म्हणजे .....
- अ) आऊट टाईम पासवर्ड   ब) ऑन टाईम पासवर्ड
 क) वन टाईम पासवर्ड   ड) ओव्हर टाईम पासवर्ड

ब) जोड्या लावा. [5]

i) CIBIL (सिबिल)	अ) विनिमय पत्र
ii) CARE	ब) एम्पॉवरिंग यू
iii) चलनक्षम दस्तऐवज	क) वाहकदेय दस्तऐवज
iv) कोरे/रिक्त पृष्ठांकन	ड) नंतर पैसे द्या
v) क्रेडीट कार्ड	इ) IDBI

प्रश्न 2) बँक व्यवसायाची मुलभूत तत्वे सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) चलनक्षम दस्तऐवज म्हणजे काय? चलनक्षम दस्तऐवजाचे प्रकार स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 4) पृष्ठांकन म्हणजे काय? पृष्ठांकनाचे प्रकार स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 5) भारतातील बँक तंत्रज्ञानातील आधुनिक प्रवाह स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा. (कोणतेही तीन) [15]

- अ) सिबिल स्कोअरवेल परिणाम करणारे घटक
 ब) धनादेशाचा अनादर
 क) पृष्ठांकनाच्या कायदेशीर तरतुदी
 ड) नेट बँकिंग
 इ) रेखांकनाचे प्रकार

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2883

[Total No. of Pages : 4

[5801]-208
F.Y. B.Com.
COMMERCIAL GEOGRAPHY - II
125 C : Elements of Commercial Geography
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 3) Use of map-stencils is allowed.*
- 4) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write the answers of following questions in 20 words (any eight) **[16]**

- a) What is a Footloose industry?
- b) Write examples of impure raw materials.
- c) In what year did the German economist Alfred Weber propose the theory of Industrial Location?
- d) What is the trade between different parts of the same country called?
- e) What is the transportation?
- f) Write the names of any two companies providing mobile facilities in India.
- g) Name any two natural factors that affect tourism activity.
- h) When and where the World Tourism Organization (WTO) was established?
- i) Write a definition of cartography.
- j) State any two advantages of Isoplath maps.

P.T.O.

Q2) Write a short note in about 50 words each (Any three).

[18]

- a) Sugar Industry in Maharashtra.
- b) Air Transport.
- c) Growth of the Tourism Industry in India.
- d) Advantages and disadvantages of bar graph.

Q3) Write the answer to the following questions in 100 words. (Any Two) **[16]**

- a) Explain the growth and development of information and technology industry in India.
- b) Explain the advantage and disadvantage of water transport.
- c) Explain the problems facing the tourism industry.

Q4) Write the answers to the following questions in 300 words. (Any one) **[20]**

- a) Write a report on railway transport in India.
- b) State the factors that affect trade.

Total No. of Questions : 4]

P2883

[5801]-208

F.Y. B.Com.

COMMERCIAL GEOGRAPHY - II

125 C : Elements of Commercial Geography
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
  - 2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढाव्यात.
  - 3) नकाशा स्टॅन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
  - 4) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 20 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही आठ)

[16]

- अ) पदमुक्त उद्योग म्हणजे काय?
- ब) अशुद्ध कच्चा मालाची उदाहरणे लिहा.
- क) अल्फ्रेड वेबर या जर्मन अर्थशास्त्रज्ञाने औद्योगिक स्थान निश्चिती सिद्धांत कोणत्या वर्षी मांडला?
- ड) एकाच देशाच्या वेगवेगळ्या विभागातील होणाऱ्या व्यापाराला काय म्हणतात?
- इ) वाहतूक म्हणजे काय?
- फ) भारतात मोबाईल सुविधा देणाऱ्या कोणत्याही दोन कंपन्यांची नावे लिहा.
- य) पर्यटन क्रियावर परिणाम करणारे कोणतेही दोन प्राकृतिक घटक सांगा.
- र) वर्ल्ड टुरिझम ऑर्गनायझेशन (W.T.O.) ची स्थापना कधी व कोठे झाली?
- ल) नकाशा शास्त्राची व्याख्या लिहा.
- व) सममुल्य रेषा नकाशाचे कोणतेही दोन फायदे सांगा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत टिपा लिहा (कोणत्याही तीन)

[18]

- अ) महाराष्ट्रातील साखर उद्योग.
- ब) हवाई वाहतूक.
- क) भारतातील पर्यटन उद्योगाची वाढ.
- ड) स्तंभालेखाचे फायदे व तोटे.

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[16]

- अ) भारतातील माहिती व तंत्रज्ञान उद्योगाची वाढ व विकास सांगा.
- ब) जल वाहतूकीचे फायदे व तोटे विशद करा.
- क) पर्यटन उद्योगासमोरील समस्या सांगा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही एक)

[20]

- अ) भारतातील रेल्वे वाहतुकीचा वृत्तांत लिहा.
- ब) व्यापारावर परिणाम करणारे घटक सांगा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2884

[Total No. of Pages : 4

[5801]-209

First Year B.Com.

**125(D) : DEFENCE ORGANIZATION AND MANAGEMENT IN INDIA
(2019 Pattern) (Semester - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following.

[5×2=10]

- a) Define war.
- b) Define intelligence.
- c) Define economical warfare.
- d) What is economic mobilization?
- e) Define counterintelligence.
- f) State the Causes of war.

Q2) Attempt any four short note of the following.

[4×5=20]

- a) Defence Organization.
- b) Defence Management.
- c) Intelligence.
- d) War.
- e) Economic Warfare.

P.T.O.

Q3) Attempt any four of the following.

[4×5=20]

- a) Write the types of Intelligence.
- b) State the Remedy of war time Economy.
- c) Explain the Resources of war.
- d) Explain the War time Economy.
- e) Explain the Indian Internal Security.

Q4) Attempt any two of the following.

[2×10=20]

- a) Explain in detail Economic Influence on State & Center Relations.
- b) Explain in detail principles of Intelligence.
- c) Explain in detail Elements of war.

Total No. of Questions : 4]

P2884

[5801]-209

First Year B.Com.

125(D) : DEFENCE ORGANIZATION AND MANAGEMENT IN INDIA

(2019 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×2=10]

- अ) युद्धाची व्याख्या करा.
- ब) इंटेलिजन्सची व्याख्या करा.
- क) आर्थिक युद्धाची व्याख्या करा.
- ड) आर्थिक गतिमानता काय आहे?
- इ) काउंटर इंटेलिजन्सची व्याख्या करा.
- फ) युद्धाची कारणे सांगा.

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4×5=20]

- अ) संरक्षण संस्था
- ब) संरक्षण व्यवस्थापन
- क) इंटेलिजन्स
- ड) युद्ध
- इ) आर्थिक युद्ध

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4×5=20]

- अ) इंटेलिजन्सचे प्रकार लिहा.
- ब) युद्धकालीन अर्थव्यवस्थेचा उपाय सांगा.
- क) युद्धाची संसाधने स्पष्ट करा.
- ड) युद्धकाळातील अर्थव्यवस्था स्पष्ट करा.
- इ) भारतीय अंतर्गत सुरक्षा स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

- अ) राज्य आणि केंद्र संबंधांवरील आर्थिक प्रभाव तपशीलवार स्पष्ट करा.
- ब) इंटेलिजन्सची मुलतत्वे तपशीलवार सांगा.
- क) युद्धाच्या घटकांचे तपशीलवार वर्णन करा.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2885

[Total No. of Pages : 4

[5801]-210
First Year B.Com.
CO-OPERATION - II
125 E : Theory and Practice of Co-operation - II
(2019 Pattern) (Semester - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question. No. 1 and Question. No. 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any three questions from Q. No.2 to Q. No. 5.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks: (Any 5) [5]

- i) Interest Rate of Deposits of a co-operative credit societies are fixed by _____.
  - a) RBI
  - b) General body
  - c) Registrar
- ii) Robert Owen, Dr. William King, Louis Luzzatti, Louis Blanc are examples of some of the _____.
  - a) Economists
  - b) Co-operative leaders
  - c) Business men
- iii) _____ Indian Business and industry free from unnecessary restrictions.
  - a) Privatization
  - b) Liberalization
  - c) Disinvestment
- iv) NCUI stands for _____.
  - a) National Central Union of India
  - b) National Co-operative Union of India
  - c) National Council for Co-operation in India

P.T.O.

- v) _____ structure is followed by co-operatives society in India.
- Federal structure
  - Unitary structure
  - Centralized structure
- vi) _____ is based on the principle of self - help through mutual help abolition of profits and service above self - help.
- co-operation
  - Capitalism
  - Socialism

- B) Match the Pairs: [5]
i) MRTPA	a) 1904
ii) Co-operation credit society Act	b) 1963
iii) Liberalization	c) 1962
iv) NCDC setup	d) 1991
v) NCDC Act	e) 1969
	f) 1964

Q2) What is co-operative society? Explain the weaker section in co-operatives. [15]

Q3) What is co-operative management? Write in detailed management structure of co-operative management. [15]

Q4) What is privatization? Explain the Impact of privatization on co-operative movement. [15]

Q5) What do you mean by NCUI? Explain the objectives of NCUI. [15]

Q6) Short Notes: (any three) [15]

- Rural and urban co-operatives.
- Role of chairman of co-operative management.
- Liberalization Impact of co-operative movement.
- Regional Institute of co-operative management.
- Management committee in co-operatives.

Total No. of Questions : 6]

P2885

[5801]-210
First Year B.Com.
CO-OPERATION - II
125 E : Theory and Practice of Co-operation - II
(2019 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 6 सोडविणे आवश्यक आहेत.
  - 2) प्रश्न क्र. 2 ते 5 पैकी कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा.
  - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच)

[5]

- i) सहकारी पतसंस्थेच्या ठेवींचे व्याजदर ..... कडून निश्चित केले जातात.
  - अ) आर. बी. आय.
  - ब) जनरल बॉडी
  - क) निबंधक
- ii) रॉबर्ट ओवेन, विल्यम किंग, लुई लुझाट्टी, लुई ब्लॅक ही ..... ची उदाहरणे आहेत.
  - अ) अर्थशास्त्रज्ञ
  - ब) सहकारी नेते
  - क) व्यापारी पुरूष
- iii) भारतीय व्यवसाय आणि उद्योगांना अनावश्यक निर्बंधापासून ..... मुक्त करते.
  - अ) खाजगीकरण
  - ब) उदारीकरण
  - क) निर्गुंतवणूक
- iv) NCUI म्हणजे .....
  - अ) नॅशनल सेंट्रल युनियन ऑफ इंडिया
  - ब) नॅशनल कोऑपरेटिव्ह युनियन ऑफ इंडिया
  - क) भारतातील राष्ट्रीय सहकार परिषद

- v) ..... संरचना भारतात सहकारी संस्थानंतर आहे.
 अ) फेडरल संरचना
 ब) एकात्मक रचना
 क) केंद्रीकृत संरचना
- vi) ..... हे परस्पर मदतीद्वारे स्वमदत, नफा रद्द करणे आणि स्वयं मदतापेक्षा सेवा या तत्वावर आधारित आहे.
 अ) सहकार्य
 ब) भांडवलशाही
 क) समाजवाद

- ब) जोडया जुळवा [5]
i) MRTPA	अ) 1904
ii) सहकारी पतसंस्था कायदा	ब) 1963
iii) उदारीकरण	क) 1962
iv) NCDC setup	ड) 1991
v) NCDC कायदा	इ) 1969
	फ) 1964

प्र.2) सहकारी संस्था म्हणजे काय? सहकारातील दुर्बल घटक सांगा. [15]

प्र.3) सहकारी व्यवस्थापन म्हणजे काय? सहकारी व्यवस्थापनाची रचना सविस्तर लिहा. [15]

प्र.4) खाजगीकरण म्हणजे काय? खाजगीकरणाचा सहकार चळवळीवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा. [15]

प्र.5) NCUI म्हणजे काय? NCUI ची उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [15]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) ग्रामीण आणि शहरी सहकारी संस्था
 ब) सहकारी व्यवस्थापनाच्या अध्यक्षाची भूमिका
 क) सहकारी चळवळीवर उदारीकरणाचा प्रभाव
 ड) प्रादेशिक सहकारी व्यवस्थापन संस्था
 इ) सहकारातील व्यवस्थापन समिती

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P4016

[Total No. of Pages : 4

[5801]-211

F.Y. B.Com. (Semester - II)
MANAGERIAL ECONOMICS - II
(2019 Pattern) (125 F)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q. No. 1 and Q. No. 8 are compulsory.*
- 2) *Attempt any 4 questions from Q. No. 2 to Q. No. 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. Any Five (Compulsory Question) : [5]

- i) The working of joint stock company is fully regulated by _____ act.
  - a) Government
  - b) Companies
  - c) Private
  - d) Industrial
- ii) _____ enterprises mainly operate for public welfare.
  - a) Public
  - b) Private
  - c) Foreign
  - d) All of the above
- iii) A company working in more than one country is known as _____.
  - a) National Company
  - b) Domestic Company
  - c) Foreign Company
  - d) Multinational Company
- iv) Under _____ method of pricing the total cost is divided into fixed cost and variable cost.
  - a) Marginal cost
  - b) Opportunity cost
  - c) Average cost
  - d) Variable cost
- v) LIC is an example of _____.
  - a) Semi-Government
  - b) Private Company
  - c) Public Company
  - d) All of the above

P.T.O.

- vi) The dividend on _____ shares is fixed.
- a) Preference
  - b) Equity
  - c) Debenture
  - d) All of the above

B) State whether the following is True or False : Any Five (Compulsory Questions) [5]

- i) Account of the public limited company must be filed within a year.
- ii) Public corporation is a corporate body created by a special law of the country.
- iii) Scarce capital is one of the main weaknesses of developing countries.
- iv) MNCs create large-scale employment opportunities.
- v) BHEL is one of the private sector enterprises.
- vi) Cost and price of the product are not closely related.

Attempt any 4 questions from Q. No. 2 to Q. No. 7

Q2) Explain the merits and demerits of sole proprietorship. [12]

Q3) What is joint stock company? Explain its features. [12]

Q4) Describe the role of MNCs in India. [12]

Q5) Explain the various pricing methods. [12]

Q6) Spell out in detail importance of pricing. [12]

Q7) What is capital budgeting? Explain its nature. [12]

Q8) Write a Short note. (Any Two) [Compulsory Question] [12]

- a) Features of sole proprietorship firm.
- b) Advantages of private company.
- c) Public corporation.
- d) Profit maximization.

Total No. of Questions: 8]

P4016

[5801]-211

F.Y. B.Com. (Semester - II)
MANAGERIAL ECONOMICS - II
(2019 Pattern) (125 F)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्र. क्र. 1 आणि प्र. क्र. 8 अनिवार्य आहेत.
2) प्र. क्र. 2 पासून प्र. क्र. 7 पर्यंत कोणतेही 4 प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) खालील दिलेला योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच) (अनिवार्य प्रश्न) [5]
- i) संयुक्त भांडवल कंपनीचे कामकाज ..... कायद्यांतर्गत चालतो.
अ) सरकार   ब) कंपनी
क) खाजगी   ड) औद्योगिक
- ii) ..... कंपनी मुख्यत्वे सार्वजनिक कल्याणासाठीचा.
अ) सार्वजनिक   ब) खाजगी
क) परदेशी   ड) वरील सर्व
- iii) ज्या कंपनी एका पेक्षा जास्त देशात कामकाज करते ..... म्हणतात.
अ) राष्ट्रीय कंपनी   ब) देशांतर्गत कंपनी
क) परदेशी कंपनी   ड) बहु राष्ट्रीय कंपनी
- iv) ..... किंमत पद्धती मध्ये एकूण खर्च आणि यामध्ये विभागाला जातो.
अ) सीमांत खर्च   ब) संधी खर्च
क) सरासरी खर्च   ड) बदलता खर्च
- v) LIC हे ..... उदाहरण आहे.
अ) सेमी-गव्हर्नमेंट   ब) खाजगी कंपनी
क) सार्वजनिक कंपनी   ड) वरील सर्व
- vi) ..... शेअर लाभांश हा निश्चित असतो.
अ) प्राधान्य   ब) समभाग
क) ऋणपत्र   ड) वरील सर्व

- ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य सांगा. (कोणतेही पाच) (अनिवार्य प्रश्न) [5]
- सार्वजनिक कंपनी चे खाते एक वर्ष पूर्ण होण्याआधी भरावयाचे असते.
  - सार्वजनिक कंपनीतील एक कायदेशीर संस्था आहे. त्याची निर्मिती देशाच्या विशेष कायद्यांतर्गत केले जाते.
  - दुर्मिळ भांडवल हे विकसनशील देशाची कमजोरी आहे.
  - बहुराष्ट्रीय कंपन्या मोठ्या प्रमाणात रोजगाराच्या संधी निर्माण करतात.
  - BHEL हे एक खाजगी क्षेत्रातील कंपनी आहे.
  - उत्पादनाचे खर्च आणि किंमत यांमध्ये जवळचे संबंध नाहीत.

प्र. क्र. 2 ते प्र. क्र. 7 मधील कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

- प्रश्न 2) एक मालकी या प्रकारच्या संस्थेचे गुण आणि दोष स्पष्ट करा. [12]
- प्रश्न 3) संयुक्त भांडवली कंपनी म्हणजे काय? संयुक्त भांडवली कंपनीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [12]
- प्रश्न 4) भारतातील बहु राष्ट्रीय कंपनीची भूमिका स्पष्ट करा. [12]
- प्रश्न 5) वेगवेगळ्या किंमत पद्धती स्पष्ट करा. [12]
- प्रश्न 6) किंमतीचे महत्व स्पष्ट करा. [12]
- प्रश्न 7) भांडवली अंदाजपत्रक म्हणजे काय? त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा. [12]
- प्रश्न 8) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (प्रत्येकी दोन) (अनिवार्य प्रश्न) [12]
- एक मालकी संस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
  - खाजगी कंपनीचे फायदे.
  - सार्वजनिक संस्था.
  - नफा महात्मीकरण.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2886

[5801] - 212

[Total No. of Pages : 2

F.Y. B.Com.

126 A: ESSENTIALS OF E-COMMERCE - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester-II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q No.1 & Q No.6 are compulsory.*
- 2) *Solve any 3 questions from remaining questions Nos. 2, 3, 4, & 5.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6) **[5]**

- i) Which segment do e-Bay, Amazon.com belongs _____.
  - a) B2B
  - b) B2C
  - c) C2B
  - d) C2C
- ii) The dimension of e-commerce that enables commerce across national boundaries is called _____.
  - a) Inter activity
  - b) Global reach
  - c) richness
  - d) Ubiquity
- iii) Which of the following is part of four main types of e-commerce.
  - a) B2B
  - b) B2C
  - c) C2B
  - d) All of the above
- iv) Which one of the following is not one of the major type of e-commerce.
  - a) C2B
  - b) B2C
  - c) B2B
  - d) C2C
- v) The best products to sell in B2C e-commerce are _____.
  - a) Small products
  - b) Digital products
  - c) Special products
  - d) Fresh products
- vi) Which of the following describes e-commerce.
  - a) Doing business electronically
  - b) Doing business
  - c) Sale of goods
  - d) All of the above

P.T.O.

- Q1) B)** Match the following. **[5]**
1) FTP	a) Out sourcing
2) ATM	b) Consumer to consumer
3) C2C	c) First step
4) BPO	d) Electronic Data Interchange
5) Registration	e) File Transfer protocol
6) EDI	f) Automatic Teller Machine

Q2) What is EDI? Explain steps to start EDI, & advantages & limitations of EDI. **[15]**

Q3) Explain the E-payment solution, needs, advantages & limitations of E-payment system. **[15]**

Q4) Explain the needs of E-commerce security, explain, who cybercrimes increase day by day & who we control it. **[15]**

Q5) What is virtual market explain the advantages & limitations of virtual market. **[15]**

Q6) Short Notes (Attempt any three) **[15]**

- a) E-Banking Fraud.
- b) Internet security.
- c) Explain B2B with example.
- d) E-Locking services.
- e) Credit card.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2887

[Total No. of Pages : 4

[5801]-213

F.Y. B.Com.

126B : INSURANCE AND TRANSPORT - II
(2019 Pattern) (Semester - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q. No. 1 and Q. No. 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any three questions from remaining question nos. 2, 3, 4 and 5.*
- 3) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five): **[5]**

- i) India's first passenger train started in the year _____.
a) 1923   b) 1853   c) 1943
- ii) Ocean Transport mainly facilitates _____ Trade.
a) Inland   b) International   c) Wholesale
- iii) _____ is cheapest mode of Transport.
a) Railway   b) Roadways   c) Waterway
- iv) Heavy and bulky goods are transported by _____.
a) Helicopter   b) Truck   c) Train
- v) Head quarter of Air India is at _____.
a) New Delhi   b) Hyderabad   c) Pune
- vi) In broad gauge distance between two tracks is _____ m.m.
a) 1435   b) 1676   c) 1000

B) Match the following: **[5]**

i) Air Transport	a) Fast mode of Transport
ii) Land Transport	b) National Highways
iii) Water Transport	c) Ship
iv) Kandla port	d) Gujarat
v) Pipeline Transport	e) Petrol and Gas
	f) Chennai
	g) 1960

P.T.O.

Q2) What is mean by ‘Transport’? Explain the benefits of Transport. **[15]**

Q3) State the benefits and limitations of Road Transport. **[15]**

Q4) State the features of Railway Transport. Review the progress of Indian Railway transport since 1951. **[15]**

Q5) What is mean by Air Transport? State the features and importance of Air Transport. **[15]**

Q6) Short Notes (Any three): **[15]**

- a) Importance of Transport.
- b) Employment opportunities in Transport sector.
- c) Railway Gauge.
- d) Importance of Railway Transport.
- e) Significance of Water Transport.

Total No. of Questions : 6]

P2887

[5801]-213

F.Y. B.Com.

126B : INSURANCE AND TRANSPORT - II

(2019 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 व प्रश्न क्र. 6 सोडविणे आवश्यक आहे.
  - 2) प्रश्न क्र. 2, 3, 4 आणि 5 या प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
  - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) गाळलेल्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]

- i) भारतातील पहीली प्रवासी रेल्वे ..... या वर्षी सुरू झाली.
अ) 1923   ब) 1853   क) 1943
- ii) सागरी वाहतूकीमूळे ..... व्यापार सुलभ होतो.
अ) आंतर्देशीय   ब) आंतरराष्ट्रीय   क) घाऊक
- iii) ..... हा वाहतूकीचा सर्वात स्वस्त मार्ग आहे.
अ) रेल्वे   ब) रस्ते वाहतूक   क) जल वाहतूक
- iv) अवजड व मोठ्या प्रमाणावरील माल वाहतूक ..... द्वारे केली जाते.
अ) हेलीकॉप्टर   ब) ट्रक   क) रेल्वे
- v) एअर इंडीयाचे मुख्यालय ..... येथे आहे.
अ) नवी दिल्ली   ब) हैद्राबाद   क) पुणे
- vi) ब्रॉडगेज (रूंदमापी) मध्ये दोन रेल्वे रूळामधील अंतर ..... एम.एम. असते.
अ) 1435   ब) 1676   क) 1000

ब) जोड्या जुळवा. [5]

i) हवाई वाहतूक	अ) वाहतूकीचा वेगवान मार्ग
ii) जमीनीवरील वाहतूक	ब) राष्ट्रीय महामार्ग
iii) जल वाहतूक	क) जहाज
iv) कांडला बंदर	ड) गुजरात
v) नळमार्ग वाहतूक	इ) पेट्रोल आणि गैस
	फ) चेन्नई
	य) 1960

प्र.2) वाहतूक म्हणजे काय? वाहतूकीचे फायदे सांगा. [15]

प्र.3) रस्ते वाहतूकीचे फायदे व मर्यादा सांगा. [15]

प्र.4) रेल्वे वाहतूकीची वैशिष्टे सांगा. 1951 पासूनच्या भारतातील रेल्वे वाहतूकीच्या प्रगतीची समिक्षा करा. [15]

प्र.5) हवाई वाहतूक म्हणजे काय? हवाई वाहतूकीची वैशिष्टे व महत्व सांगा. [15]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) वाहतूकीचे महत्व
- ब) वाहतूक क्षेत्रातील रोजगार संधी
- क) रेल्वे गेज (लोहमार्ग मापी)
- ड) रेल्वे वाहतूकीचे महत्व
- इ) जल वाहतूकीचे महत्व

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2888

[Total No. of Pages : 4

[5801]-214

First Year B.Com.

126 C : MARKETING AND SALESMANSHIP - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question 1 and 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any 3 from remaining Question No. 2, 3, 4 and 5.*

Q1) a) Fill in the blanks (any 5 out of 6): **[5]**

- i) Content marketing is one form of _____ marketing.
- ii) _____ refers to the application of marketing principles and techniques through electronic media.
- iii) When marketing activities are carried out in the rural markets, it is known as _____.
- iv) Salesmanship is one form of _____ selling.
- v) Rural marketing have been influenced greatly by the _____ revolution.
- vi) Salesmanship is an effective tool of _____.

b) Match the following: **[5]**

i) Green Marketing	A) A subset of large market having particular needs
ii) Market	B) Pamphlets
iii) Niche Market	C) Ability to handle people successfully
iv) Direct Advertisement	D) Place where buyers and sellers come together
v) Salesmanship	E) Environmental Marketing

P.T.O.

Q2) Define the term E-marketing. Write advantages and limitations of E-marketing. [15]

Q3) Explain the term Rural marketing. Write in detail the features and importance of Rural marketing. [15]

Q4) Write a detail note on Psychology of Salesmanship. (AIDCA). [15]

Q5) Define the term Salesmanship. Explain the features and qualities of Salesmanship. [15]

Q6) Short Notes (any 3 out of 5): [15]

- a) Qualities of Salesmanship.
- b) Challenges of Rural marketing.
- c) Green marketing.
- d) Niche marketing.
- e) Prospecting.

Total No. of Questions : 6]

P2888

[5801]-214

First Year B.Com.

126 C : MARKETING AND SALESMANSHIP - II

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 व प्रश्न क्र. 6 अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न क्र. 2, 3, 4 व 5 पैकी कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (सहा पैकी कोणतेही पाच) [5]

- i) सामग्री विपणन हे ..... विपणनाचा एक प्रकार आहे.
- ii) ..... म्हणजे इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांद्वारे विपणन तत्वे आणि तंत्राचा वापर करणे.
- iii) जेव्हा ग्रामीण बाजारपेठांमध्ये विपणन केले जाते, तेव्हा त्याला ..... म्हणून ओळखले जाते.
- iv) विक्रयकला हा ..... विक्रीचा एक प्रकार आहे.
- v) ग्रामीण विपणनावर ..... क्रांतीचा मोठा प्रभाव पडला आहे.
- vi) विक्रयकला हे ..... चे प्रभावी साधन आहे.

ब) जोड्या जुळवा. [5]

i) हरित विपणन	अ) विशिष्ट गरजा असलेल्या मोठ्या बाजारपेठेचा उपसंच
ii) बाजार	ब) पत्रिका
iii) निची (कोनाडा) बाजार	क) लोकांना यशस्वीरित्या हाताळण्याची क्षमता
iv) थेट जाहिगत	ड) खरेदीदार व विक्रेते एकत्र येतात अशी जागा
v) विक्रयकला	इ) पर्यावरणीय विपणन

प्र.2) ई-मार्केटिंग या संकल्पनेची व्याख्या लिहा. ई-मार्केटिंगचे फायदे आणि मर्यादा लिहा. [15]

प्र.3) ग्रामीण विपणन ही संकल्पना स्पष्ट करा. ग्रामीण विपणनाचे वैशिष्ट्ये व महत्व तपशीलवार लिहा. [15]

प्र.4) सेल्समनशिपच्या मानसशास्त्रावर तपशीलवार टीप लिहा. [15]

प्र.5) विक्रयकला या संकल्पनेची व्याख्या स्पष्ट करा. सेल्समनशिप ची वैशिष्ट्ये व गुण लिहा. [15]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) सेल्समनशिपचे गुण
- ब) ग्रामीण विपणनाची आव्हाने
- क) हरित विपणन
- ड) निची (कोनाडा) विपणन
- इ) पूर्वक्षण

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2889

[Total No. of Pages : 4

[5801]-215

F.Y. B.Com.

**126 D : CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS - II
(2019 Pattern) (Semester - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question 1 and 6 are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Solve any Three Questions from 2 to 5.*

Q1) A) Fill in the blanks by selecting a suitable choice (Any 5): [5]

- i) _____ does not contribute to the standard development of Business Ethics.
  - a) Competitive Behaviour
  - b) Creteria and values of Society
  - c) Personal life experience
- ii) The internal effects of CSR are _____.
  - a) Human resource management
  - b) Health and safety at work
  - c) All of the above
- iii) The size of the Business can be well calculated _____.
  - a) Number of employees and total profit
  - b) Total revenue and capital investment
  - c) All the above
- iv) The _____ results of CSR are defined by Carroll.
  - a) 5
  - b) 3
  - c) 4
- v) Independent Director is _____.
  - a) No External relationship with other Directors
  - b) There is no relationship other than the directorship of the company.
  - c) All of the above
- vi) Existing known sources are refered to as _____.
  - a) Supply
  - b) Demand
  - c) Supply chain

P.T.O.

B) Match the pairs: [5]

A	B
i) Establishment of CSD	a) 1977
ii) Accounting Standard Board	b) 1986
iii) Company Act	c) 1992
iv) Consumer Protection Act	d) 1973
v) Hart & Milstein	e) 1956
	f) 2003

Q2) What is moral value? Explain the concept of Business Ethics. [15]

Q3) What is corporate social responsibility? Explain the scope of corporate Social Responsibility. [15]

Q4) What is Corporate Governance? Explain the principles and importance of Corporate Governance. [15]

Q5) What is Sustainable Development? Explain the challenges that come with Sustainable Development. [15]

Q6) Write short notes (Any three): [15]

- a) Objectives of Sustainable Development.
- b) Workplace Harassment and Discrimination.
- c) Teaching.
- d) The importance of Business Ethics.
- e) Ethical Issues in Advertising.

Total No. of Questions : 6]

P2889

[5801]-215

F.Y. B.Com.

126 D : CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS - II

(2019 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि 6 अनिवार्य आहे.
  - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - 3) 2 ते 5 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) व्यवसायाच्या नैतिकतेच्या मानक विकासास ..... योगदान देत नाही.
अ) स्पर्धक वर्तन
ब) समाजाचे निकष व मूल्ये
क) वैयक्तिक जीवनाचा अनुभव
- ii) सी. एस. आर. चे अंतर्गत परिणाम ..... आहेत.
अ) मानव संसाधन व्यवस्थापन
ब) कामावर आरोग्य आणि सुरक्षा
क) वरील सर्व
- iii) व्यवसायाचा आकार चांगल्या प्रकारे ..... मोजला जाऊ शकतो.
अ) कर्मचाऱ्यांची संख्या आणि एकूण नफा
ब) एकूण महसूल आणि भांडवल गुंतवणूक
क) वरील सर्व
- iv) CSR चे ..... परिणाम कॅरोलट्वारे परिभाषित केले गेले आहेत.
अ) 5   ब) 3   क) 4
- v) स्वतंत्र संचालक ..... असतो.
अ) इतर संचालकांशी बाह्य संबंध नाही
ब) कंपनीच्या संचालकते व्यतिरिक्त अन्य कोणतेही संबंध नाही
क) वरील सर्व
- vi) अस्तित्वात असलेल्या ज्ञात स्रोतांना ..... म्हणून संबोधले जाते.
अ) पुरवठा   ब) मागणी   क) पुरवठा साखळी

ब) जोड्या जुळवा.		[5]
	अ	ब
i) CSD स्थापना	अ)	1977
ii) लेखांकन प्रमाणन मंडळ (Accounting Standard Board)	ब)	1986
iii) कंपनी कायदा	क)	1992
iv) ग्राहक संरक्षण कायदा	ड)	1973
v) हार्ट आणि मिलस्टीन	इ)	1956
	फ)	2003

प्र.2) नितीमूल्ये म्हणजे काय? व्यावसायिक नितीमूल्यांची संकल्पना स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी म्हणजे काय? कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारीची व्याप्ती स्पष्ट करा. [15]

प्र.4) कॉर्पोरेट गव्हर्नन्स म्हणजे काय? कॉर्पोरेट गव्हर्नन्सची तत्वे आणि महत्व स्पष्ट करा. [15]

प्र.5) शाश्वत विकास म्हणजे काय? शाश्वत विकास साधताना येणारी आव्हाने स्पष्ट करा. [15]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) शाश्वत विकासाची उद्दिष्ट्ये
- ब) कामाच्या ठिकाणी होणारे छळ आणि भेदभाव
- क) शिक्षण
- ड) व्यावसायिक नितीशास्त्राचे महत्व
- इ) जाहिरातीतील नैतिक समस्या

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2890

[Total No. of Pages : 4

[5801]-216

F.Y. B.Com.

**126 E : BUSINESS ENVIRONMENT & ENTREPRENEURSHIP - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 and 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any 3 (Three) questions from the remaining question nos. 2, 3, 4 and 5.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (any 5):

[5]

- i) Entrepreneurial behaviour is a preference for _____.
a) Innovation   b) Old   c) Stable
- ii) Entrepreneurial behaviour is the study of _____ behaviour.
a) Human   b) Land   c) Road
- iii) EDII stands for _____.
a) Entrepreneurship Development Institute of India
b) Entrepreneurship Development Industries of India
c) Entrepreneurship Division Institute of India
- iv) According to _____ entrepreneurship is a creative activities.
a) Maslow
b) Joseph Schumpeter
c) Peter
- v) District industries centers are located in each _____.
a) District   b) State   c) Village
- vi) BVG started in the year _____.
a) 1997   b) 2010   c) 2020

P.T.O.

B) Match the following: [5]

Group - A

- i) Biocon
- ii) Maharashtra Chamber of commerce
- iii) Entrepreneurship
- iv) Entrepreneur
- v) Maharashtra Centre for Entrepreneurship Development

Group - B

- a) French
- b) Kiran Muzumdar Shaw
- c) Established in the year 1988
- d) Established in the year 1934
- e) Creating something New

Q2) Distinguishing between entrepreneurial and non-entrepreneurial. [15]

Q3) What is 'Entrepreneurship'? Explain the importance and need of Entrepreneurship. [15]

Q4) What do you mean by 'Entrepreneurship'? Explain in detail role of local NGO in promoting Entrepreneurship. [15]

Q5) What is 'Entrepreneurs'? Describe in detail any one successful Entrepreneur from your area. [15]

Q6) Write short notes (Any 3): [15]

- a) Habits of Entrepreneurs.
- b) District Industries Centre (DIC).
- c) Hanumant Gaikwad (BVG).
- d) Role of Entrepreneurship in economy.
- e) Maharashtra Chamber of Commerce.

Total No. of Questions : 6]

P2890

[5801]-216

F.Y. B.Com.

126 E : BUSINESS ENVIRONMENT & ENTREPRENEURSHIP - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि 6 सोडविणे अनिवार्य आहे.
  - 2) प्रश्न क्र. 2, 3, 4 आणि 5 मधील उर्वरित प्रश्नांपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
  - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - 4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) उद्योजकीय वर्तन हे ..... साठी प्राधान्य देतात.
अ) नवनिर्माती   ब) जुने   क) स्थिर
- ii) उद्योजकीय वर्तन म्हणजे ..... वर्तनाचा अभ्यास होय.
अ) मानवी   ब) जमीन   क) रस्ता
- iii) इडीआयआय म्हणजे ..... होय.
अ) भारतीय उद्योजकता विकास संस्था
ब) भारतीय उद्योजकता विकास उद्योग
क) भारतीय उद्योजकता विभाग संस्था
- iv) ..... यांच्या मते उद्योजकता ही एक सर्जनशील उपक्रम आहे.
अ) मास्लो   ब) जोसेफ शुम्पीटर   क) पीटर
- v) जिल्हा उद्योग केंद्र हे प्रत्येक ..... या ठिकाणी आहे.
अ) जिल्हा   ब) राज्य   क) गाव
- vi) बी.व्ही.जी. ची सुरुवात ..... या वर्षी झाली.
अ) 1997   ब) 2010   क) 2020

ब) जोड्या जुळवा. [5]

गट - अ

गट - ब

i) बायोकाॅन

अ) फ्रेंच

ii) महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्स

ब) किरण मुद्दुमदार शॉ

iii) उद्योजक्ता

क) 1988 ची स्थापना

iv) उद्योजक

ड) 1934 ची स्थापना

v) उद्योजकता विकास महाराष्ट्र केंद्र

इ) काहीतरी नवीन तयार करणे

प्र.2) उद्योजक आणि बिगर-उद्योजक यातील फरक. [15]

प्र.3) उद्योजकता म्हणजे काय? उद्योजकतेचे महत्व आणि गरज स्पष्ट करा. [15]

प्र.4) उद्योजक यापासून आपणांस काय अर्थबोध होतो? उद्योजकतेला चालना देण्यासाठी स्थानिक NGO ची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

प्र.5) उद्योजक म्हणजे काय? तुमच्या परिसरातील कोणत्याही यशस्वी उद्योजकाचे सविस्तर वर्णन करा. [15]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

अ) उद्योजकांच्या सवयी

ब) जिल्हा उद्योग केंद्र (DIC)

क) हनुमंत गायकवाड (BVG)

ड) अर्थव्यवस्थेतील उद्योजकतेची भूमिका

इ) महाराष्ट्र चेंबर ऑफ कॉमर्स

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2891

[5801]-217

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.Com.

**FOUNDATION COURSE IN COMMERCE - II (126 - F)
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 and Question No. 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any 3 (Three) Questions from Question No. 2 to Question No. 5.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks (Any 5):

[5]

- i) _____ is a Electronic Commerce Companies.
  - a) Amazon India
  - b) Myntra
  - c) India Mart
  - d) All the above
- ii) _____ is a characteristics of an entrepreneur.
  - a) Creativity
  - b) Passion
  - c) Self confidence
  - d) All the above
- iii) _____ is the father of scientific management?
  - a) F.W. Taylor
  - b) Max Weber
  - c) Henry Fayol
  - d) S. George
- iv) Management and administration are _____.
  - a) Same
  - b) Different
  - c) Partly same & partly different
  - d) Cannot say
- v) _____ is the social objectives of the business?
  - a) Job creation
  - b) To make a profit
  - c) To increase wealth
  - d) Raising capital
- vi) Business means _____.
  - a) Commerce
  - b) Industry and Commerce
  - c) Trade and Commerce
  - d) Selling and buying of goods

P.T.O.

- b) Match the following: [5]
i) e-business	a) Consumer to consumer
ii) B2C	b) Buggy
iii) Outsourcing	c) Efficient business
iv) Shopping cart	d) Business to consumer
v) C2C	e) Electronic business

Q2) Explain the role of the Entrepreneur in the social and economical development of the country. [15]

Q3) What is E-commerce? Explain the importance of E-commerce. [15]

Q4) Explain the advantages of allowing FDI in retailing. [15]

Q5) Define the term 'Administration'. State the features of administration. [15]

Q6) Write short notes (Any 3): [15]

- Features of Management.
- Organised Retailing.
- Unorganised Retailing.
- Types of E-commerce.
- Types of entrepreneurships.

Total No. of Questions : 6]

P2891

[5801]-217

F.Y. B.Com.

FOUNDATION COURSE IN COMMERCE - II (126 - F)

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्रमांक 1 आणि प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहेत.
  - 2) प्रश्न क्र. 2 पासून प्रश्न क्र. 5 पर्यंत कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
  - 3) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) ..... ही इलेक्ट्रॉनिक कॉमर्स कंपनी आहे.
अ) अमेझॉन इंडिया   ब) मित्रा
क) इंडिया मार्ट   ड) वरील सर्व
- ii) ..... हे उद्योगाचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) सर्जनशीलता   ब) उत्कटतेने
क) आत्मविश्वास   ड) वरील सर्व
- iii) ..... हे शास्त्रीय व्यवस्थापनाचे जनक आहे.
अ) एफ. डब्ल्यू. टेलर   ब) मॅक्स वेबर
क) हेन्री फेयोल   ड) एस. जॉर्ज
- iv) व्यवस्थापन आणि प्रशासन ..... आहेत.
अ) समान
ब) भिन्न
क) अंरात: समान आणि अंरात: भिन्न
ड) सांगू शकत नाही
- v) ..... हे व्यवसायाचे सामाजिक उद्दिष्ट आहे.
अ) रोजगार निर्मिती   ब) नफा कमविणे
क) संपत्ती वाढ करणे   ड) भांडवल उभारणी करणे
- vi) व्यवसाय म्हणजे .....
अ) वाणिज्य   ब) उद्योग आणि वाणिज्य
क) व्यापार आणि वाणिज्य   ड) वस्तू विकणे व खरेदी करणे

- ब) जोड्या जुळवा. [5]
i) ई-व्यवसाय	अ) ग्राहक ते ग्राहक
ii) B2C	ब) बग्गी
iii) आउटसोर्सिंग	क) कार्यक्षम व्यवसाय
iv) खरेदी कार्ट	ड) व्यवसाय ते ग्राहक
v) C2C	इ) इलेक्ट्रॉनिक व्यवसाय

प्र.2) देशाच्या सामाजिक आणि आर्थिक विकासात उद्योजकाची भूमिका स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) ई-कॉमर्स म्हणजे काय? ई-कॉमर्सचे महत्त्व स्पष्ट करा. [15]

प्र.4) रिटेल मध्ये एफ.डी.आय. ला परवानगी देण्याचे महत्त्व स्पष्ट करा. [15]

प्र.5) 'प्रशासन' या शब्दाची व्याख्या द्या. प्रशासनाची वैशिष्ट्ये सांगा. [15]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये
ब) संघटित किरकोळ विक्री
क) असंघटित किरकोळ विक्री
ड) ई-कॉमर्सचे प्रकार
इ) उद्योजकतेचे प्रकार

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2892

[Total No. of Pages : 2

[5801]-218

F.Y. B.Com.

ADDITIONAL ENGLISH-II

**127A- Prescribed Text Book : Pearls of Wisdom (By Board of Editors)
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate marks.*

Q1) Attempt any THREE out of FIVE.

[15]

- a) Name any two habits Gandhiji tried to possess when he was in England.
- b) What are the seven stages of life discussed in the poem 'All the world's a stage'?
- c) Discuss the second childishness from the poem 'All the world's a stage'.
- d) What were Gandhiji's attempts to become English Gentleman?
- e) Comment on Shakespeare's attitude towards human life.

Q2) Attempt any THREE out of FIVE.

[15]

- a) 'Capitalism spreads ignorance'. How has G.B. Shaw proved this with the example of pin making?
- b) How does the machinery make man less intelligent, according to G.B. Shaw?
- c) Comment on the theme of love in 'My Grandmother's House'.
- d) Comment on the relationship between the poet and her grandmother's house.
- e) What does the house represent in my Grandmother's House?

P.T.O.

Q3) Attempt any TWO out of FOUR.

[20]

- a) Describe the character of Vera.
- b) Why did Frampton rush out of home wildly?
- c) What is the theme of the poem 'Laugh and be Merry'?
- d) Comment on the relationship between time and death with reference to the poem 'Laugh and be Merry'.

Q4) Attempt any FOUR out of SIX.

[20]

- a) What do we get out of ignorance, according to Robert Lynd?
- b) Narrate your one experience of the pleasure derived out of ignorance.
- c) Give any two examples from the lesson 'The Pleasures of Ignorance' to prove that the real pleasure lies in ignorance.
- d) What is the main theme of the poem 'To Daffodils'?
- e) Explain the central metaphor from the poem 'To Daffodils'?
- f) What similarities does Robert Herrick draw between the daffodils and human life?

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P2893

[Total No. of Pages : 3

[5801]-219

First Year B.Com.

MARATHI (मराठी) - II

127 - B : भाषा आणि कौशल्य विकास
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)

- अभ्यासक्रम : 1) अर्जलेखन व पत्रलेखन
2) प्रशासनिक मराठी
3) प्रगत भाषिक कौशल्ये
4) जाहिरात लेखन

वेळ : 2½ तास]

[एकुण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

- i) दिनांक 25 मे 2022 रोजीच्या 'दैनिक सकाळ' मधील जाहिरातीच्या आधारे शासकीय कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, मुंबई मधील 'लिपिक' या पदासाठी नोकरीचा अर्ज लिहा.
ii) तुमच्या महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांना बोनाफाईडची मागणी करणारा विनंती अर्ज लिहा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

- i) तुमचा मित्र इयत्ता 12 वी च्या परीक्षेमध्ये संबंध महाराष्ट्रातून प्रथम क्रमांकाने उत्तीर्ण झाला आहे. त्याबद्दल त्याचे अभिनंदन करणारे पत्र लिहा.
ii) ई-मेलचे महत्त्व लिहा.

प्र.2) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

- i) सह्याद्री सहकारी पतसंस्था, अहमदनगरच्या कार्यकारी मंडळाची सभा गुरूवार दिनांक 26/05/2022 रोजी लोकमान्य टिळक सभागृह, अहमदनगर येथे सकाळी 11 वा. संपन्न झाली. सदर सभेचे इतिवृत्त लिहा.
ii) तुमच्या महाविद्यालयात कोविड-19 प्रतिबंधात्मक लसीकरण शिबिर राबविण्यात येत आहे. त्याविषयीचे माहितीपत्रक तयार करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

- i) तातडीच्या दुरूस्तीच्या कामाकरीता तुमच्या परिसरातील वीज पुरवठा खंडित केला जाणार आहे. त्याबद्दलचे महावितरण कंपनीच्या वतीने जाहीर निवेदन तयार करा.

P.T.O.

- ii) खालीलपैकी कोणत्याही दहा पारिभाषिक संज्ञा लिहा. [10]
- i) Agreement
  - ii) Auditor
  - iii) Budget
  - iv) Capital
  - v) Circular
  - vi) Finance
  - vii) Login
  - viii) Report
  - ix) Save
  - x) Information
  - xi) Mobile
  - xii) Manager

प्र.3) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [15]

- i) खालील उताऱ्याचे एक तृतीयांश सारांशलेखन करून त्यास समर्पक शीर्षक द्या.

जगाच्या सुखाला वैराग्याचे विरजण घालणारे आणि दुःख रोगाला बरे करणारे औषध म्हणजे एक ग्रंथवाचनच होय. कारण ग्रंथांमध्ये अशीच काही विलक्षण जादू भरलेली असते. ईश्वराच्या सर्वगुणसंपन्नतेचा पृथ्वीवरील खरा प्रतिनिधी झाला तर एक ग्रंथसंग्रहच होऊ शकेल. मनुष्य होऊ शकणार नाही! एखाद्या लहानशा का होईना, ग्रंथसंग्रहालयामध्ये आपण बसलो असता वर्तमान व भूत या दोन काळांतील अंतर आपणास तोडून टाकता येते आणि गतकाली होऊन गेलेल्या कोणत्याही महानुभाव ज्ञात्या पुरुषाच्या आत्म्याशी समरस होऊन त्याच्या सहवासात व संभाषणात काळ घालवता येतो.

जशी भावना तसे फळ देणारे ग्रंथाशिवाय दुसरे कोणीही नाही. इतके असूनही तुम्ही त्यांना जसे वागवाल तसे वागण्याइतकी लीनता ग्रंथांच्या अंगी असते हे वेगळेच! अहर्निश अष्टौप्रहर तुमच्या सेवेला अविश्रांत सादर होणारा ग्रंथासारखा दुसरा सेवक तुम्हाला मिळणार नाही. तुम्ही स्नेही या नात्याने त्यांना जवळ ओढले तर स्नेह्याप्रमाणे गोड वागतील व सर्वस्वी निःस्पृह असाच सल्ला देतील. शिष्य या नात्याने तुम्ही त्यांचा आदर केला तरी मानवी गुरूप्रमाणे ते तुम्हास न शिणवता व न सताविता विद्या देतील. प्रतिपक्षी या नात्याने तुम्ही त्यांच्याशी वाद आरंभिला तर तुमच्या जडबुद्धीवर आपली कानस घासून ती सतेज करण्यास किंवा युक्तिवादाने तुम्हास निरुत्तर करून तुमच्या गर्वपरिहार करण्यास ही त्यांची तयारी आहेच. तुमचे अज्ञान कितीही ढोबळ असले तरी ते तुम्हाला हसून खिजवणार नाहीत. किंवा फजिती करून तुमचा पाणउताराही करणार नाहीत. प्रत्येक मानवी गुरूमध्ये आपल्या प्रिय शिष्यापासूनही थोडी-बहुत विद्या किंवा एखादी तरी गुरूकिल्ली लपवून ठेवण्याची खोड आढळेल. पण ग्रंथाइतका प्रांजळ व निष्कपटी गुरू दुसरा मिळणारच नाही.

ii) खालील इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

A great part of arabia is desert. Here there is nothing but Sand and Rock. The sand is so hot that you cannot walk over it with your bare feet in the day time. Here and there in the desert are springs of water that come from deep down under the ground. So deep that the sun can not dry them up. These springs are few and far apart, but wherever there is one, green grass very soon covers the ground all around it. Soon fig trees and palm trees grow tall and graceful making a cool, green, shady place around the spring. Such a place is called oasis.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[15]

i) तुम्हांस आवडणाऱ्या कोणत्याही एका दुचाकीची वर्तमानपत्रासाठी जाहिरात तयार करा.

ii) 'फिनोलेक्स पाईप' ची आकाशवाणीकरीता जाहिरात तयार करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2894

[Total No. of Pages : 2

[5801]-220

F. Y. B.Com.

HINDI (हिंदी) - II

127 - C : वैकल्पिक हिंदी प्रश्नपत्र – 1B

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)

पाठ्यपुस्तक : 'साहित्य सौरभ' संपा. प्रो. डॉ. सदानंद भोसले

समय : 2½ घंटे]

[पूर्णांक : 70

- सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं।

प्र.1) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

[16]

- अ) 'कलगी बाजरे की' कविता में कवि ने नए उपमानों का प्रयोग कैसे किया है?
ब) कवि केदारनाथ सिंह ने माँझी के पुल का वर्णन कैसे किया है?
क) 'बापू के प्रति' कविता में कवि सुमित्रानंदन पंत जी ने बापू को महामानव के रूप में कैसे चित्रित किया गया है?
ड) 'माँ के लिए एक कविता' में माँ के दर्द और वात्सल्य का चित्रण कैसे किया गया है?

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

[16]

- अ) राजदरबार से निकाले जाने पर लुट्टन सिंह ने क्या किया?
ब) 'सलाम' कहानी के कमल उपाध्याय को पंद्रह वर्ष पहले घटित हुई कौनसी घटना याद आती है?
क) 'बोलने वाली औरत' कहानी की दीपशिखा का चरित्र-चित्रण कीजिए।
ड) 'चिट्ठी' कहानी का संदेश बताते हुए शीर्षक की सार्थकता समझाइए।

प्र.3) अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए :

[7]

- i) "अबकी अगर लौटा तो
मनुष्यतर लौटूँगा
घर से निकलते
सड़कों पर चलते
बसों पर चढ़ते
ट्रेनें पकड़ते
जगह बेजगह कुचला पड़ा
पिद्दी-सा जानवर नहीं"

P.T.O.

- ii) “बल्कि केवल यही:
ये उपमान मैले हो गए हैं।
देवता इन प्रतीकों के कर गए हैं कूच।
कभी बासन अधिक घिसने से
मुलम्मा छूट जाता है।”

आ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : [7]

- i) “इस बात का विश्वास हो जाने पर कि मेरा झोला उन छोकरोँ के हाथों में पड़ गया होगा, मैं इस बात से अनभिज्ञ नहीं था कि सजने-सँवरने की अपेक्षा उनकी प्राथमिकता पेट की होगी और वह सामान औने-पौने में किसी खोमचे वाले या ढाबे वाले के हाथों में जा चुका होगा।”
- ii) “गुरुजी कहा करते थे कि जब मैं मर जाऊँ तो चिता पर मुझे चित नहीं, पेट के बल सुलाना। मैं जिंदगी में कभी ‘चित’ नहीं हुआ। और चिता सुलगाने के समय ढोलक बजा देना।”

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए : [14]

- अ) संवाद कौशल की दृष्टि से अध्ययन, मनन और चिंतन का विवेचन कीजिए।
ब) वक्ता को श्रोताओं की जिज्ञासा की कद्र कैसे करनी चाहिए?
क) अनुवाद की कोई एक परिभाषा लिखते हुए अनुवाद का महत्त्व समझाइए।
ड) अनुवाद शब्द की व्युत्पत्ति और अर्थ पर प्रकाश डालिए।

प्र.5) निम्नलिखित पारिभाषिक शब्दों में से किन्हीं दस के हिंदी पर्याय लिखिए : [10]

- i) Act
ii) Branch
iii) Credit
iv) Discount
v) Finance
vi) Gross
vii) Investment
viii) Ledger
ix) Management
x) Payment
xi) Report
xii) Zone

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2895

[Total No. of Pages : 2

[5801]-221

F.Y.B.Com.

127D : GUJARATI - II

(2019 Pattern) (Semester - II)

Time: 3 Hours)

(Max.Marks: 70

પ્રશ્ન:-1 અ) હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈપણ પાંચ)

10

- 1) પ્રેમાનંદના આખ્યાનો અને નાટકોના નામ લખો.
- 2) નળાખ્યાનમાં સતી દમયંતી પર શેનો આરોપ મૂકવામાં આવે છે? આરોપ કોણ મૂકે છે?
- 3) જશોદાનો વિલાપ કાવ્ય શામાંથી લેવામાં આવ્યું છે? તેના કવિ કોણ છે?
- 4) દયારામનો જન્મ ક્યારે અને ક્યાં થયો હતો? તેમના માતા-પિતાનું નામ લખો.
- 5) આર્યધર્મ પરિષદ ક્યાં યોજાઈ હતી તેનો મુખ્ય હેતુ શો હતો?
- 6) રવિશંકર મહારાજના ઉપનામ
- 7) કલિયુગના ઋષિનું ઉપનામ કોને મળ્યું?
- 8) શનિયો કુટુંબ સાથે ક્યાં રહે છે?

પ્રશ્ન:1 બ) 50 શબ્દોમાં પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈપણ બે)

10

- 1) હો હરિ સત્ય તણા સંઘાતી કાવ્યનો સંક્ષિપ્તમાં પરિચય કરાવો.
- 2) મુજને અડશો મા કાવ્યને આધારે રાધા કૃષ્ણની હોળીના પર્વનું વર્ણન કરો.
- 3) પ્રેમની પીડા કાવ્યને આધારે ગોપીઓ ના મનની વ્યથા વર્ણવો.
- 4) અખાના છબ્બામાં છોતઅંગ અને ફૂટકળ અંગની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન: 2 અ) નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (કોઈપણ એક)

10

- 1) આખ્યાન એટલે શું? આખ્યાનનું બાહ્ય સ્વરૂપ સમજાવો.
- 2) મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યને ઘડનારા પ્રેરક પરિબલોની વિગતે ચર્ચા કરો.

P.T.O.

પ્રશ્ન: 2 બ) નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (કોઈપણ એક) 10

- 1) માણસાઈના દીવાને આધારે સમાજસુધારક મહારાજનું રેખાચિત્ર તૈયાર કરો.
- 2) માણસાઈ ના દીવાને આધારે પાટણવાડીયા અને બારૈયા કોમના સમાજ જીવનનું દર્શન કરાવો.

પ્રશ્ન: 3 અ) ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ એક) 5

- 1) ગરબા- ગરબી સાહિત્ય સ્વરૂપ
- 2) પ્રેમાનંદ

પ્રશ્ન: 3 બ) ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ એક) 5

- 1) ઈચ્છા બા
- 2) માણસાઈના દીવામાં પાત્રલેખન કલા

પ્રશ્ન: 4) કોઈપણ એક વિષય પર નિબંધ લખો. 10

- 1) ભૂકંપની સંહારલીલા
- 2) વિજ્ઞાન વરદાન કે અભિશાપ
- 3) મારા પ્રિય લેખક
- 4) ભારતનું નવનિર્માણ

પ્રશ્ન: 5 અ) પત્રલેખન 5

તમારી ચેકબુક પુરી થઈ ગઈહોવાથી નવી ચેકબુક મેળવવા માટે બેન્ક ઓફ ઇન્ડિયાની શિવાજીનગર શાખાના મેનેજર ને અરજી લખો.

બ) અહેવાલ લેખન 5

નદીમાં ભારે પૂરને લીધે કિનારા પર રહેતા લોકોને ભારે નુકસાન થયું છે, તો હકીકતનું વર્ણન કરતો અહેવાલ આશરે સો શબ્દોમાં લખો.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2896

[Total No. of Pages : 2

[5801]-222

F. Y. B.A./B.Com.

127 E : SINDHI (सिंधी) - II

(2019 Pattern) (Semester - II) (Term - II)

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Q. No. 1 and Q. No. 6 are compulsory.
- 2) Solve any 3 (three) questions from the remaining questions nos. 2, 3, 4 and 5.

Q1) अ) हेठियनि मां किनि बि 5 में खाल भरियो :

[5]

(बस स्टाप, कैद, भाउरनि, गाइंदा, पुराणी पीढी, नेम)

- i) बोध प्रकाश खे ..... मंजूर हुई.
- ii) नई पीढी ऐं ..... पीढी खे गड हलणो जरूरी आहे.
- iii) आरती ..... ते ही रहंदी हुई.
- iv) जानकीअ जो ..... हो सुबह जो पंध करण जो.
- v) महान्त ऐं पारी मंदिर में ..... हुआ.
- vi) पंज ..... में हिकड़ी भेण निशा.

ब) जोड़ा मिलायो :

[5]

i) दोस्त	अ) खतम
ii) दुख	ब) नरग
iii) स्वर्ग	क) अन्याय
iv) न्याय	ड) सुख
v) शुरु	इ) दुश्मन

P.T.O.

Q2) “हुजे इन्साफ” गज़ल में शाइर छा तो समझायण चाहे? [15]

Q3) निशा जी किरदार निगारी करियो. [15]

Q4) आरती बस स्टाप ते छा कंदी हुई? [15]

Q5) बोध प्रकाश कैद में विहण छा मंजूर क्यो? [15]

Q6) कंहिं बि टिनि विषयनि ते थोड़े में लिखो : [15]

- i) मोबाइल मां फाइदा ऐं नुकसान
- ii) माउ जो प्यार
- iii) मुहिंजो प्यारो सपनो
- iv) पाण ते भाड़िणु
- v) उडेरोलाल

Total No. of Questions : 5

SEAT No.

P-2897

Total No. of Pages : 2

[5801]-223

F.Y.B.Com (Semester-II)

127F: Persian Gen (Paper - II)

(2019 Pattern)

Total Marks : 70]

[Time : 2½ Hours

Instructions to the candidates :

Attempt all the questions.

Q.1) Write the Persian equivalents of English and English equivalent of Persian terms : (any 14) [14]

Amount, Net, Partner, Product, Project Service, Share, Shortage,
Below Poverty line limited Comapany.

سرمایه‌گذاری، بانک، تجارت، کارگر، سهم، پرواز، پیشرفت، واردات، صادرات حمل و نقل، تورم

Q.2) Write a short note on any three of the following : [12]

لطیفه، حکایت، اسطوره، سفرنامه، نمایش نامه

Q.3) Write the summery of any two of the following stories : [10]

حکم خدا، عروث و جوانمردی، بنیاد ظلم، زاغ و کبک

Q.4) Write a detailed note on Life and Literary works of the following writers : (any two) [14]

شیخ سعدی شیرازی، حسین واعظ کاشفی، فردوسی، ابوالفضل

P.T.O.

Q.5) A) Translate any two of the following into Urdu, English or Marathi or Explain it : [14]

- ۱۔ روی بادشاھے مع شاہزادہ بشکار رفت، چون هوا گرم شد، پادشاہ و شاہزادہ لبادہ خود را بردوش ستره نهادند۔ بادشاہ تبسم کرد و گفت: ای ستره! با لو بار یک خرسست گفت بار دو خر۔
- ۲۔ شخصی از افلاطون پرسید کہ سالهای بسیار در جهاز بودی و سفر در پا کردی۔ در پا چه عجائب در بدی؟ گفت عجب ہمین بود کہ از در پا بکنارہ سلامت رسیدم۔
- ۳۔ آورده اند کہ نوشیروان عادل را در شکار گامھی صیدی کباب می کردند و نمک نبود غلامی بہ روستقادوانیدند کہ نمک آرد۔ نوشیروان گفت قیمت بستان تا بدرسی نگر دودہ خراب نہ شود۔
- ۴۔ مشہور است کہ بزرگی در مجلس یکی از خلفا بود۔ وقت نماز تنگ شد و خلیفہ بہ محمی اشتغال داشت و نماز بر خاطر او فراموش شدہ بود۔ آن بزرگ برخواست کہ نماز گذارد، یکی گفت چرا صبر نمی کنی کہ خلیفہ نماز بر خیزد!

B) Explain or Translate the following English passage into your own language : [6]

Kids of primary classes are expected to write simple and short English essays on various topics. Some general essay topics include my school essay, my best friend, my family, my self, my favourite teacher, my hobby etc.

Writing short English essays lets kids explore their own ideas and Opinions on a certain subject. English language essay writing refines kid's creative thinking skills as well.

Total No. of Questions : 5

SEAT No.

P-2898

Total No. of Pages : 2

[5801]-224

F.Y.B.Com (Semester - II)

URDU-II

127G: Additional Urdu

(CBCS-2019 Pattern)

Total Marks : 70]

[Time : 2½ Hours

ہدایات:

(1) تمام سوالات لازمی ہیں۔

(2) بائیں جانب نمبرات درج ہیں۔

[10]

سوال نمبر 1: اردو غزل کی مقبولیت کے اسباب بیان کیجئے۔

یا

غزل کے فن پر مفصل تبصرہ کیجئے۔

[10]

سوال نمبر 2: حسرت موہانی کی سوانح حیات پر روشنی ڈالئے

یا

جگر مراد آبادی کی غزلوں کی نمایاں خصوصیات بیان کیجئے۔

[10]

سوال نمبر 3: آزادی کے بعد اردو طنز و مزاح نگاری کے ارتقاء پر نوٹ لکھئے۔

یا

طنز و مزاح نگاروں نے سماج کی عکاسی میں کس حد تک کامیابی حاصل کی؟ مفصل لکھئے۔

[10]

سوال نمبر 4: (الف) مجتبیٰ حسین کی سوانح حیات کا جائزہ لیجئے۔

یا

پطرس بخاری کی مزاح نگاری کے مختلف پہلوؤں کو اجاگر کیجئے۔

P.T.O.

[06] سوال نمبر 4: (ب) کسی ایک مضمون کا خلاصہ بیان کیجئے۔

۱۔ سویرے جوکل میری آنکھ کھلی

۲۔ بلیٹ ٹرین میں کبھی نہ بیٹھو

[10] سوال نمبر 5: (الف) بچوں کے چاکلیٹ کا اشتہار تیار کیجئے۔

یا

گروپ ڈسکشن کی تعریف بیان کرتے ہوئے اسکے فوائد بیان کیجئے۔

[06] (ب) جملہ کیا ہے؟ اس کی قسمیں مع مثال بیان کیجئے۔

[08] سوال نمبر 5: (ج) ذیل میں سے کوئی چار صنعتوں کی تعریف مع مثال کیجئے۔

۱۔ مبالغہ

۲۔ تضاد

۳۔ تشبیہ

۴۔ حسن تعلیل

۵۔ لف و نشر

۶۔ تجنیس ناقص

✓ ✓ ✓ ✓

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2899

[Total No. of Pages : 4

[5801]-225

F.Y. B.Com. (Semester - II)

127H : FRENCH - II

(2019 Pattern)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use of dictionary is not allowed.

Q.1. Complétez un dialogue

[15]

A. Mme Nogueiras va chez un chocolatier. Il veut un assortiment de chocolats. Il parle au vendeur.

Mme Nogueiras : Bonjour monsieur.

Le vendeur : Bonjour monsieur. Vous voudrez... ?

Mme Nogueiras : _____ .

Le vendeur : Lesquels voulez-vous ?

Mme Nogueiras : Je ne sais pas... _____ .

Le vendeur : Bien sûr. Ce sont le chocolats au lait classiques. Ceux-là sont aux épices.

Mme Nogueiras : _____ .

Le vendeur : Ceux-ci sont des chocolats noirs, moins sucrés.

Mme Nogueiras : _____ .

Le vendeur : Oui, monsieur. Vous pouvez goûter.

Mme Nogueiras : Alors, donnez-moi _____ .

Le vendeur : Alors, c'est un paquet de chocolats noirs et un paquet de chocolats au lait classiques. Merci monsieur.

Mme Nogueiras : Merci et au revoir monsieur.

OU

P.T.O.

B. Mme. Hugo, la directrice de la Société NCT appelle son assistante Françoise pour vérifier son planning. Il va aller à Lyon pour son travail. Complétez le dialogue.

Mme Hugo : Françoise, vous pouvez venir ? Je voudrais _____.

Françoise : Oui, oui, j'arrive.

Mme Hugo : Alors, je vais travailler _____.

Françoise : Oui, madame. Vous allez partir de l'aéroport Paris – Orly terminal S.

Mme Hugo : _____.

Françoise : Le vol, c'est à 9h 40. Vous arrivez à Nice à 10h 50.

Mme Hugo : Et le soir ? _____.

Françoise : Le soir, vous rentrez à 10 h. Le vol est à 11h 40.

Mme Hugo : Parfait ! _____.

Q.2. Grammaire et vocabulaire

A. Mettez au pluriel :

[4]

1. Tu vas au repas d'affaires.
2. La cliente arrive pour le rendez-vous.

B. Complétez avec un pronom démonstratif :

[4]

1. Nous avons vu _____ film.
2. Le responsable va envoyer _____ mail.
3. Nous achetons beaucoup sur _____ sites.
4. Mon assistante réserve _____ billets.

C. Complétez avec des prépositions

[2]

1. Le directeur arrive _____ son déjeuner d'affaires.
2. Nous commençons le travail _____ l'heure.

E. Choisissez la bonne réponse :

[4]

1. On achète du pain dans la boulangerie/magasin de chaussures.
2. Le boulanger travaille dans une boucherie/une boulangerie.
3. Un ticket/un plateau repas est un titre de transport.
4. Il fait beau en hiver/été.

F. Dites vrai ou faux :

[3]

1. On va dans un agent immobilier pour louer un appartement.
2. Les Français peuvent travailler à mi-temps.
3. On France, on ne paye pas le pain dans un restaurant.

G. Complétez avec des mots donnés : (porte, jupe, clients, souvent) [4]

C'est _____ ou pantalon et veste obligatoire pour aller voir les _____ ou faire des présentations dans les salons. Je suis _____ en déplacement à l'étranger alors je _____ toujours des vêtements confortables.

H. Mettez les verbes entre parenthèses au temps indiqué : [4]

1. Je (prendre – présent) une bouteille d'eau.
2. Les personnes (porter – passé composé) les vêtements confortables.
3. Nous (commander – futur) cette cravate.
4. La réceptionniste (réserver - future proche) les chambres.

K. Reliez les deux colonnes [4]

A	B.
1. Chèvre chaud	a) fruits.
2. Une salade de	b) le parfumeur.
3. Une parfumerie	c) titre de voyage.
4. Le billet	d) une entrée.

Q.3. Ecrivez un paragraphe (un au choix) [5]

A. Décrivez les repas en France

B. Quel est votre emploi du temps ? Décrivez votre journée.

Q.4. A. Traduisez en anglais: [6]

En France, la durée légale du travail est de 35 heures par semaine. Ces heures sont en général réparties sur 5 jours de la semaine. Les Français arrivent au travail entre 8 h et 9 h 30 et finissent leur journée entre 17 h et 19 h. Ils ont une pause pour déjeuner entre midi et quatorze heures.

B. Traduisez en français: (5 au choix) [10]

1. This is a good idea.
2. I am looking for branded shoes.
3. I'm going to take the Caesar salad.
4. What is the price of this bag?
5. The delivery arrived on time.
6. I am going to work in Nice all day.

Q. 5. Compréhension

Vos collègues français peuvent vous inviter à un déjeuner ou à un dîner d'affaires. Le rendez-vous a lieu au restaurant vers 12 h 30 – 13 h pour un déjeuner et vers 20 h – 20 h 30 pour un dîner.

Votre hôte français arrive le premier. Le repas d'affaires est un moyen agréable de parler des dossiers et des contrats. La conversation professionnelle ne commence pas tout de suite. D'abord, on passe la commande et puis on parle des affaires.

A. Dites vrai ou faux :

[5]

1. Le repas d'affaires est un moyen agréable de parler des dossiers.
2. Le hôte arrive le dernier.
3. La conversation professionnelle commence tout de suite.
4. Le rendez-vous a lieu pour le dîner vers midi.
5. On passe d'abord la commande.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2900

[Total No. of Pages : 8

[5801]-226

F.Y. B.Com. (Semester - II)

127I : GERMAN GENERAL - II

(2019 Pattern) (Basic Course)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are compulsory.*
- 2) *30 Marks internal Assessment.*

Frage I. Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 5)

[10]

1. Seit wann lernen Sie Deutsch?
2. Was tragen Sie gern im Sommer?
3. Was machen Sie gern in der Freizeit?
4. Wann stehen Sie am Sonntag auf?
5. Wie feiert man Weihnachten in Deutschland?
6. Was sehen Sie aus Ihrem Fenster?
7. Was haben Sie am Wochenende gemacht?

Frage II. Übersetzen Sie!

[10]

A] Übersetzen Sie ins Englische!

(06)

Hartmut hat im Februar eine Reise gemacht: Er ist in die Alpen gefahren, in ein kleines Dorf in Österreich. Er hat in einem hübschen Hotel ein Einzelzimmer bekommen. Das Essen im Hotel hat ihm sehr gut geschmeckt. Jeden Morgen ist Hartmut zum Skikurs gegangen. Der Skilehrer, Herr Winter, hat gesagt: "Hartmut ist der beste von meinen Schülern!" Hartmut hat sich sehr gefreut. Am letzten Abend hat die ganze Gruppe Abschied gefeiert. Sie haben viel Wein getrunken. Dann hat Hartmut gesagt: "Ich habe eine Idee! Wir wollen in der Dunkelheit Ski laufen!" Alle haben geantwortet: "Das ist eine tolle Idee!". Sie sind in der Dunkelheit Ski gelaufen. Hartmut hat sich das Bein gebrochen. Armer Hartmut!

B] Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 4)

(04)

1. Smoking is prohibited here.
2. Yesterday I played football with my friends
3. Martina likes to cook, whenever she has time.
4. I ate and slept well.
5. I forgot to do my Homework.
6. My family has 5 members.

P.T.O.

Frage III. Lesen Sie den folgenden Text und schreiben Sie richtig oder falsch!

[05]

Der Weg zur Post

Marco ist neu in der Stadt. Er hat gestern einen Brief an seine Eltern geschrieben, heute möchte er ihn zur Post bringen. Aber wo ist die Post? Marco hat die Adresse im Internet nicht gefunden. Er muss jemanden fragen. An der Bushaltestelle steht ein alter Mann.

„Entschuldigung, wo ist bitte die Post?“, fragt Marco höflich.

„In der Goethestraße“, antwortet der alte Mann.

„Muss ich mit dem Bus fahren oder kann ich zu Fuß gehen?“, fragt Marco.

„Dieser Bus hält direkt vor der Post. Sie müssen bei der dritten Station aussteigen“, sagt der alte Mann.

„Ich möchte lieber zu Fuß gehen. Wie komme ich zur Goethestraße?“, fragt Marco.

„Sie gehen diese Straße geradeaus und biegen an der ersten Kreuzung rechts ab. Nach ungefähr 500 Metern kommen Sie an eine Ampel. Dort überqueren Sie die Straße und biegen nach links in die Schillerstraße ein. An der nächsten Kreuzung gehen Sie nach rechts in die Goethestraße. Dort ist die Post.“

„Vielen Dank!“, sagt Marco und geht los.

1. Marco hat die Adresse im Internet nicht gefunden.
2. Der Bus hält ganz weit weg von der Post.
3. Marco möchte lieber zu Fuß gehen.
4. Die Post liegt in der Schillerstraße..
5. Ein alter Mann hilft Marco.

_____

_____

_____

_____

_____

Frage IV. Grammatik!

[25]

A) Ergänzen Sie Komparativ (K) oder Superlativ (S)! (nur 5)

(05)

1. Das Auto gefällt mir sehr, aber es ist _____. (teuer S)
2. Erikas Haus ist _____ als Daniels Haus. (groß K)
3. _____ trinke ich Milch mit Kakao. (gern S)
4. Ein Flugzeug ist _____ als ein Zug. (schnell K)
5. Welche Jacke findest du _____? (gut K)
6. Deine Wohnung ist _____ als meine Wohnung. (klein K)
7. Siehst du Filme im Kino? Nein, ich finde Netflix _____. (billig K)

B) Bilden Sie das Perfekt! (nur 5)

(05)

1. Am Abend trinken wir Kaffee.
2. Sandra geht immer mit Daniel ins Kino.
3. Ich lade meine Freunde ein.
4. Im Dezember fahren wir nach Goa.
5. Er schreibt einen Brief.

6. Ich nehme meine Kamera und Sonnenbrille immer mit.
7. Frau Olaf steht um 7.00 auf.

C] Schreiben Sie die Sätze im Präteritum! (nur 5)

(05)

1. Elena ist äußerst schön.
2. Ich habe immer Kopfschmerzen.
3. Max ist krank. Er soll die Medikamente nehmen.
4. Sandra will in Deutschland arbeiten.
5. Wir können zusammen die Arbeit erledigen.
6. Im Krankenhaus müssen wir leise sein.
7. Der Supermarkt ist ganz in der Nähe.

D] Schreiben Sie die Sätze im Passiv! (nur 5)

(05)

1. Man legt die Eier auf den Salat.
2. Man streut Salz über die Gurken.
3. Man gibt Bananen zu den Orangen.
4. Jemand backt einen Kuchen.
5. Man gießt Soße über den Braten.
6. Jemand spült den Topf.
7. Man schneidet die Zwiebeln.

E] Ergänzen Sie die richtigen Artikel und Adjektivendungen! (nur 5)

(05)

1. Der blau___ Hut steht dir gut.
2. Ich trinke ein___ heiß___ Schokolade.
3. Hat er mit sein___ neu___ Freundin telefoniert? – Nein.
4. Wir besichtigen d_ alt___ Stadt.
5. Das Auto gehört d___ reich___ Mann.
6. Die Wohnung liegt in d___ ruhig___ Lage.
7. Zwei jung___ Hunde spielen mit drei klein___ Katzen.

Frage V. Wortschatz!

[10]

A) Was passt zusammen? Ordnen Sie zu!

(03)

1. Wann ist der Termin mit der Firma Kloss?	a. Ja, einmal. Letztes Jahr im September bin ich nach München geflogen.
2. Treffen wir uns um vier Uhr?	b. Können Sie ihn bitte wiederholen?
3. Möchten Sie noch etwas Kuchen?	c. heute lebe ich gesünder.
4. Warst du schon vorher mal in Deutschland?	d. Ja, gern.
5. Den letzten Satz habe ich nicht verstanden.	e. Ich weiß nicht. Ich finde den Kalender nicht.
6. Früher habe ich am Tag 20 Zigaretten geraucht,	f. Das ist zu spät. Kannst du vielleicht auch um zwei?

B) Wie heißen die Wörter? (nur 3)

(03)

1. OFHNBAH	4. IMNELLSCHBISS
2. ESEGMÜ	5. UBLARU
3. ERHRNFESE	

C) Was passt nicht? (nur 4)

(04)

1. Konsulat | Rathaus | Standesamt | Gedicht
2. Wasserhahn | WC | Lärm | Warmwasser
3. Spiegelschrank | Badewanne | Shampooflasche | Namensschild
4. salzig | sauer | scharf | preiswert
5. Orange | Zwieback | Kirsche | Erdbeere
6. Vermieter | Makler | Handwerker | Ofen

Frage VI. Schreiben Sie über EINES der folgenden Themen!

[10]

1. Gestern haben Sie eine Party besucht. Ihr bester Freund / Ihre beste Freundin war nicht da. **Schreiben Sie ihm/ ihr eine E-Mail** und beschreiben Sie die Party.

Sie können über folgenden Punkten schreiben:

-Wo war die Party?	- Fragen, warum er oder sie nicht da war
-Wie war das Essen?	- Haben Sie etwas mitgebracht?
-Was haben Sie noch gut oder schlecht gefunden?	

ODER

2. Gerade haben Sie einen Ausflug nach Rajasthan gemacht. Ihre Freundin fährt auch nächste Woche dahin. Sie hat nach Tipps gefragt. Bitte schreiben Sie ihr eine E-Mail.
-Was muss sie mitnehmen? (Kleider usw.)
-Welche Sehenswürdigkeiten muss sie unbedingt besichtigen?
-Welche Plätze haben Sie sehr schön gefunden?

Total No. of Questions : 5]

P2900

[5801]-226

F.Y. B.Com. (Semester - II)

**127I : GERMAN GENERAL - II
(2019 Pattern) (Advanced Course)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are compulsory.*
- 2) *Use of a dictionary is not allowed.*

Frage I. Übersetzen Sie!

[15]

A] Übersetzen Sie den folgenden Text ins Englische!

(07)

Heinz Kohler ist 38 Jahre alt und verheiratet. Er hat zwei Kinder und lebt in Köln. Morgens um 5 Uhr 30 steht er auf. Um 7 Uhr fährt er mit dem Bus zur Arbeit, denn die anderen Tage braucht seine Frau das Auto. Die Fahrt zu seinem Büro dauert 40 Minuten. Er arbeitet 8 Stunden pro Tag. Seine Frau, 33, ist Verkäuferin. Sie arbeitet nur halbtags. Dann kauft sie ein und macht den Haushalt. Die Kinder sind noch jung und gehen noch in die Schule. Zweimal im Jahr geht die Familie campen. Sie nehmen Schlafsäcke und Luftmatratzen mit. Luftmatratzen sind bequem. Sie wohnen in einem Zelt. Der Sohn kann gut reiten und die Tochter kann gut schwimmen und tauchen.

B] Übersetzen Sie ins Deutsche! (nur vier)

(08)

1. Can one pay here with credit card?
2. I am not feeling well. I want to sleep.
3. My neighbour always helps me.
4. Naina does not like her new dress.
5. I spend 70% of my pocket money on clothes.
6. The shirt is very expensive but I would like to buy it.

Frage II. Beantworten Sie fünf der folgenden Fragen!

[15]

1. Beschreiben Sie ein Fest von Deutschland!
2. Welchen Sport treiben Sie gern? Warum?
3. Was sind Ihre Gedanken über Piercing und Tätowierung? Welche Probleme kann es damit geben?
4. Welcher Esstyp sind Sie? Erläutern Sie!
5. Schreiben Sie kurz über die Stadt Bremen!
6. Wie ist Ihre Beziehung mit Ihren Geschwistern? Verstehen Sie sich gut?
7. Beschreiben Sie kurz Ihren besten Freund oder Ihre beste Freundin!

Frage III. Lesen Sie den folgenden Text und beantworten Sie die darauffolgenden Fragen

[08]

Warum ist Ihre Frau zu Hause?

Günter A., 38 Beamter, zwei Kinder.

Erstens würde meine Frau in ihrem Beruf als Verkäuferin nur wenig Geld verdienen. Zweitens hat sie mit Kindern, Hund, Haus und Garten genug zu tun. Natürlich ist das manchmal langweilig. Aber das ist die Berufsarbeit auch. Und es ist auch für die Kinder wichtig, dass die Mutter zu Hause ist. Und wenn ich abends nach Hause komme, möchte ich nicht auch noch bei der Hausarbeit helfen.

Peter F. 24, Taxifahrer, keine Kinder.

Meine Frau hat keine Berufsausbildung. Sie hat mal hier und mal da gearbeitet. Spaß hat ihr das nie gemacht. Wir finden beide, dass es genug ist, wenn einer jeden Tag acht Stunden arbeitet. Sie hat jetzt das erste Mal in ihrem Leben die Chance, zu tun, was ihr Spaß macht. Es ist für sie überhaupt nicht langweilig, weil sie viele Leute kennt und sich für viele Dinge interessiert. Der Haushalt ist nicht so wichtig. Ich habe nicht geheiratet, weil ich ein Dienstmädchen brauche. Ich kann auch zu Hause bleiben und meine Frau kann zur Arbeit gehen. Dann hätte ich mal eine schöne Zeit.

A) Richtig oder Falsch?

(04)

1. Günters Frau würde in ihrem Beruf als Verkäuferin nicht viel verdienen.
2. Peter ist nicht geheiratet.
3. Günter macht die Hausarbeit gern.
4. Peter arbeitet acht Stunden.

B) Beantworten Sie die Fragen.

(04)

1. Warum ist Frau Günter zu Hause? Nenne zwei Gründe.
2. Wie alt ist Peter und was ist er von Beruf?

Frage IV. Grammatik und Wortschatz

[22]

A) Schreiben Sie die Sätze in Passiv! (Nur 4)

(04)

1. Der Lehrer korrigiert die Aufsätze.
2. Sandra öffnet das Fenster.
3. Die Studenten schreiben die Prüfung
4. Man muss die Medikamente regelmäßig nehmen.
5. Er kocht die Eier zuerst.
6. Ria füttert die Katzen

B) Schreiben Sie die Sätze im Präteritum! (Nur 4) (04)

1. Zum Geburtstag lade ich viele Freunde ein.
2. Sabine hat Bauchschmerzen.
3. Im Kaufhaus kaufe ich nichts.
4. Wir sind traurig.
5. Frau Schmidt besucht ihre Freundin in Ulm.
6. Wir schreiben Briefe an unsere Eltern.

C) Bilden Sie das Partizip Perfekt! (nur 3) (03)

1. Machst du das Licht in der Garage an?
2. John, trinkst du heute Milch?
3. Die Frau spricht sehr schnell.
4. Den ganzen Tag bleibe ich zu Hause.
5. Meine Freunde organisieren die Party.

D) Ergänzen Sie die richtigen Artikel und Adjektivendungen! (nur 3) (03)

1. Unser ___ neu ___ Auto finde ich wunderbar.
2. D ___ jung ___ Frau geht durch die Stadt.
3. Ich rufe mein ___ best ___ Freundin an.
4. D ___ alt ___ Großvater steht die Brille gut.
5. Er spielt mit d ___ arm ___ Kindern.

E) Bilden Sie Relativsätze! (nur 3) (03)

1. Das ist ein sehr bequemes Sofa. Es stammt aus dem neuen Möbelhaus.
2. Das sind sehr schöne Schuhe. Sie sind aber sehr teuer.
3. Das ist der Mann. Er hat den Computer gestohlen.
4. Hier kommt meine Freundin. Sie hat mich gestern angerufen.
5. Ich finde meine Schuhe nicht. Die passen ganz gut zu diesem Kleid.

F) Ergänzen Sie das richtige Wort! (05)

1. Meine Katze hat Hunger. Ich muss sie _____
2. Das Wetter ist schön und die Sonne _____.
3. Zu Ostern bemalen die Kinder E _____.
4. eng X _____ (Gegenteil)
5. Was passt nicht: *putzen: den Herd, die Zähne, Motorrad, Urlaub*

Frage V. Schreiben Sie einen Dialog!

[10]

1. Sie sind neu in der Stadt. Sie sind im Hotel „Grüne Wald“ und möchten ein Hotelzimmer für zwei Nächte buchen. Schreiben Sie ein Gespräch mit der Frau am Empfang.

ODER

2. Ihr Freund ist immer zu Hause und sieht fern. Er macht keine Körperübungen. Geben Sie ihm ein paar Tipps für seine Gesundheit!

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2901

[5801]-227

[Total No. of Pages : 3

F.Y. B.Com. (Semester - II)

(127 J) : संस्कृत - II (SANSKRIT - II)

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- सूचना : 1) All questions are compulsory.
सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

Q1) a) Translate in to Marathi or English (1 out of 2) : [5]

मराठी किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. (2 पैकी 1) :

- i) यथा राष्ट्रं निरन्तरं प्रयत्नस्य उपलब्धेश्च उच्चतरं स्तरं स्पृशेत् तथा व्यक्तिगतेषु, सामूहिकेषु च कार्यकरणक्षेत्रेषु उत्कर्षाधिगमं प्रति सदा प्रयतनं च, भारतस्य सर्वेषां नागरिकाणां कर्तव्यं भवेत्।
ii) तस्य वचनं श्रुत्वा विक्रमादित्यः भाण्डारिकमाहूय अभणत्, “भो भाण्डारिक! अमुं सुतिपाठकं भाण्डारगृहे नीत्वा महार्घाणि रत्नानि दर्शय। ततोऽयं यावन्ति रत्नानि, अन्यानपि वस्तूनि गृहितुमिच्छति, तावन्ति गृहणतु”।

b) Translate in to Marathi or English (1 out of 2) : [5]

मराठी किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा (2 पैकी 1) :

- i) अपदो दूग्गामी च साक्षरो न च पण्डितः।
अमुखः स्फुटक्वक्ता च यो जानाति स पण्डितः।
ii) आपत्सु रामः समरेषु भीमः दानेषु कर्णश्च नयेषु कृष्णः।
भीष्मः प्रतिज्ञापरिपालनेषु विक्रान्तकार्येषु भवाञ्जनेयः॥

c) Fill in the blanks : [5]

रिकाम्या जागा भरा :

- i) यथा सरति जीमूते ..... ग्रीष्मपीडितः।

अ) नको

ब) चातको

क) काको

ड) शुको

P.T.O.

Q3) a) Write a detailed answer (1 out of 2) : [12]

सविस्तर उत्तर लिहा (2 पैकी 1) :

- i) Write a summary of the lesson Mulakartavyani.
मूलकर्तव्यानि पाठाचा सारांश लिहा.
- ii) Write a summary of the lesson Ganeshotsavah.
गणेशोत्सवः पाठाचा सारांश लिहा.

b) Write a short note (1 out of 2) [8]

टीप लिहा (2 पैकी 1)

- i) मूलकर्तव्ये Fundamental duties.
- ii) राजा विक्रमादित्य King Vikramaditya.

Q4) a) Write a short note (2 out of 1) : [12]

सविस्तर उत्तर लिहा (2 पैकी 1) :

- i) Explain with examples - Vakovakya, Apahruti and Kutashloka.
वाकोवाक्य, अपहनुती आणि कूटश्लोक सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ii) Write a summary of the lesson Mohamudgarah.
मोहमुद्गरः पाठाचा सारांश लिहा.

b) Write a short note (1 out of 2) : [8]

टीप लिहा (2 पैकी 1) :

- i) अन्तरालाप - Antaralap
- ii) शिवराज्योदयम् - Shivarajyodayam.

Total No. of Questions : 4

SEAT No.

P-2902

Total No. of Pages : 2

[5801]-228

F.Y.B.Com.(Semester - II)

ARABIC-II

127 K:Arabic Gen.I

(CBCS) (2019 Pattern)

Total Marks : 70]

[Time : 2½ Hours

ہدایات :

- (1) تمام سوالات لازمی ہیں۔
(2) بائیں جانب نمبرات درج ہیں۔

Q.1 Translate the following sentences into English or Urdu

(any Ten)

[20]

- (1) دَرَّ أَجَةٌ أَنَسٍ قَدِيمَةٌ (2) هَذِهِ سَاعَةٌ عَلَيَّ
(3) هِيَ جَمِيلَةٌ جَدًّا (4) هَذِهِ مِلْعَقَةٌ وَهَذِهِ قِدْرٌ
(5) الْمِلْعَقَةُ فِي الْقِدْرِ (6) هَذِهِ بَقْرَةٌ الْفَلَّاحِ
(7) هَذَا أَنْفٌ وَهَذَا فَمٌ (8) هَذَا مَسْجِدٌ وَذَلِكَ بَيْتٌ
(9) مَنْ هَذِهِ؟ (10) هَذِهِ آمِنَةٌ
(11) هَذِهِ طَبِيبَةٌ (12) الْقَمِيصُ نَظِيفٌ
(13) وَتِلْكَ مُمَرِّضَةٌ هَذِهِ مِنَ الْهِنْدِ (14) سَيَّارَةٌ مِنْ هَذِهِ
(15) هَذِهِ سَيَّارَةٌ الْمُدِيرِ

Q.2 Explain with Reference any five of the following couplets:[20]

(1) بِالْخَوْتِي هُبُّوا نَهَضُوا ___ لَا تَسْرُ لِحُو الْكَسَلِ

(2) إِنَّ الْفِرَاسَ النَّاعِمًا ___ فِيهِ تَنَامُ دَائِمًا

P.T.O.

- (3) غَا بَاتُ رَبِّي عَائِتِي _____ وَالْعَيْشُ فِيهَا مَطْلَبِي
- (4) قَدْ طَابَ فِيهَا مَطْعَمِي _____ وَرَأَفَ فِيهَا مَشْرَبِي
- (5) أَصْدَحُ فِيهَا مُطْلَقًا _____ فَالْحَبْسُ لَيْسَ مَذْهَبِي
- (6) بَامُسْلِمًا كُنْ طَاهِرًا _____ إِنَّ بَاطِنًا أَوْظَاهِرًا
- (7) أَقْسَمْتُ بِالصَّمَدِ _____ وَالوَاحِدِ الْأَحَدِ
- (8) أَلَّا تَكُونُ يَدِي _____ حَرْبًا عَلَى بِلَدِي

Q.3 Answer any ten of the following questions in Arabic. [20]

- (1) سَيَّارَةٌ مِنْ هَذِهِ؟ (2) أَدَا لِكَ مَسْجِدٌ؟ (3) أَيُّنَ الْكِتَابِ؟
- (4) أَأَنْتَ مِنَ الْهِنْدِ؟ (5) أَيُّنَ بَيْتِ التَّاجِرِ؟ (6) مَنْ ذَا لِكَ؟
- (7) أَدَا لِكَ بَيْتٌ؟ (8) مِنْ أَيْنَ أَنْتَ؟ (9) مَا هَذَا؟
- (10) أَأَنْتَ مِنَ الْبَابَانَ؟ (11) مَنْ فِي الْغُرْفَةِ؟ (12) مَنْ هَذَا؟
- (13) مَا ذَا عَلِي الْمَكْتَبِ؟ (14) مَا اسْمُكَ؟ (15) مَنْ تِلْكَ؟

Q.4 Write a letter to the Manager of a Company in Arabic. [10]

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2903

[Total No. of Pages : 4

[5801]-229

First Year B.Com.

FOUNDATION COURSE

**124 - RES : Foundation Course in Restructuring - II (A - Comp.)
(2019 Pattern) (Semester - II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question. No. 1 and Question. No. 6 are compulsory.*
- 2) Solve any three questions from Q. No.2 to Q. No. 5.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks: [5]

- i) Indian constitution is passed and accepted on _____ by Assembly.
- ii) Science is the body of _____.
- iii) The term artificial intelligence is introduced by _____.
- iv) _____ is the highest literacy state in India.
- v) Disaster management Act is passed in _____ in India.

b) Select the proper option from the options given below and rewrite the sentences. [5]

- i) _____ parliamentary system is adopted in India by constitution.
(Bicameral, Presidential, Single house)
- ii) The word 'Democracy' comes from the Greek Word _____.
(Demos, Democracia, Kratika)
- iii) Statement of problem involves in the _____ stage of scientific method.
(Conclusion, Experiment, observation)
- iv) _____ percent of world's population lives in India.
(16.5, 17.5, 15.0)
- v) Modernizing process of the developed countries is called _____.
(cultural modernisation, primary modernisation, Economic modernisation)

P.T.O.

- c) State whether the following statements are true or false. [10]
- i) Indian judiciary is dependent on government.
  - ii) Rajya Sabha is the lower house of the parliament.
  - iii) Polar satellite Launch vehicle is the long form of PSLV.
  - iv) The National Food security Act passed by UPA government.
  - v) Steam engine is invented by James Watt.
  - vi) Hypothesis shows relationship between many variables.
  - vii) Arya Chanakya was associated with mathematics and Astronomy.
  - viii) India is the second largest populous country in the World.
  - ix) Modernisation is first begin in European countries.
  - x) Lord William Bentick is known in India for reforms in Education.

Q2) Define democratic government. Explain merits and demerits of democratic government. [10]

Q3) Define science. Explain the characteristics of science. [10]

Q4) Population control is important measure for improvement in standard of living. Discuss. [10]

Q5) What is disaster management? Explain importance of disaster management. [10]

Q6) Write short notes (Any four) [20]

- a) Fundamental rights.
- b) Rule of Law.
- c) Natural science.
- d) Hypothesis.
- e) Population explosion.
- f) Water pollution.

Total No. of Questions : 6]

P2903

[5801]-229

First Year B.Com.

FOUNDATION COURSE

**124 - RES : Foundation Course in Restructuring - II (A - Comp.)
(2019 Pattern) (Semester - II)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 6 सोडविणे आवश्यक आहेत.
  - 2) प्रश्न क्र. 2 ते प्रश्न क्र. 5 मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवावे.
  - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
  - 4) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा.

[5]

- i) भारतीय संविधान ..... रोजी संसदेद्वारे पारित आणि स्विकृत केले आहे.
- ii) विज्ञान हे ..... चे शरीर आहे.
- iii) कृत्रीम बुद्धीमत्ता ही संकल्पना ..... यांनी मांडली.
- iv) ..... हे भारतातील सर्वाधिक साक्षरता असलेले राज्य आहे.
- v) आपत्ती व्यवस्थापन कायदा भारतात ..... वर्षी पास झाला.

ब) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पुन्हा लिहा.

[5]

- i) भारतीय राज्यघटनेने ..... संसदीय प्रणाली स्विकारली आहे.
(द्विगृही, अध्यक्षीय, एकल गृही)
- ii) लोकशाही हा शब्द ..... ग्रीक शब्दापासून आला आहे.
(Demos, Democracia, Kratika)
- iii) वैज्ञानिक पद्धतीच्या ..... अवस्थेत समस्येचे विधान आसते.
(निष्कर्ष, प्रयोग, निरीक्षण)
- iv) जगातील लोकसंख्येपैकी ..... टक्के लोकसंख्या भारतात वास्तव्य करते.
(16.5, 17.5, 15.0)
- v) विकासाने देशाच्या आधुनिकीकरण प्रक्रियेस ..... म्हणतात.
(सांस्कृतिक आधुनिकीकरण, प्राथमिक आधुनिकीकरण, आर्थिक आधुनिकीकरण)

- क) खालील विधाने चुक की बरोबर ते सांगा. [10]
- न्यायव्यवस्था शासनव्यवस्थेवर अवलंबून आहे.
  - राज्यसभा हे संसदेचे वरिष्ठ सभागृह आहे.
  - PSLV चे पूर्ण रूप Polar satellite Launch vehicle आहे.
  - राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा कायद्याची घोषणा युपीए सरकारने केली.
  - स्टीम इंजिनचा शोध जेम्स वॉट यांनी लावला.
  - गृहितके (परिकल्पना) अनेक घटकांमधील संबंध दर्शविते.
  - आर्य चाणक्य हे गणित आणि खगोलशास्त्राशी संबंधित आहेत.
  - भारत हा जगातील दुसरा सर्वाधिक लोकसंख्या असलेला देश आहे.
  - आधुनिकीकरणाची सुरुवात सर्वप्रथम युरोपियन देशात झाली.
  - लॉर्ड विल्यम बेंटिक शैक्षणिक सुधारणांसाठी भारतात परिचित आहे.

प्र.2) लोकशाही सरकारची व्याख्या करा. लोकशाही सरकारचे गुण आणि दोष स्पष्ट करा. [10]

प्र.3) विज्ञानाची व्याख्या करा. विज्ञानाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [10]

प्र.4) राहणीमानात सुधारणा करण्यासाठी लोकसंख्या नियंत्रण हा महत्त्वाचा उपाय आहे. चर्चा करा. [10]

प्र.5) आपत्ती व्यवस्थापन म्हणजे काय? आपत्ती व्यवस्थापनाचे महत्त्व समजून सांगा. [10]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- मुलभूत अधिकार
- कायद्याचे राज्य
- नैसर्गिक विज्ञान
- परिकल्पना
- लोकसंख्या विस्फोट
- जल प्रदुषण

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2904

[Total No. of Pages : 2

[5801]-230

First Year B.Com. (Vocational)

125 A VOC : COMPUTER APPLICATIONS-I

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (Paper-I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the Blanks [5]

- i) A file created using Word is saved _____ facility in file menu.
- ii) Mistakes can be checked using _____ facility in Word.
- iii) Space between lines can be changed using _____ facility in Word.
- iv) Internet helps to _____ information.
- v) _____ is the main page of the website.

b) Match the Pairs [5]

List 1	List 2
i) www	A) is the network of computers across the world
ii) ctrl C + ctrl V	B) Ms-office
iii) Software	C) World wide web
iv) Ctrl A	D) Copy + Paste
v) Internet	E) Select All

Q2) Write Short Note on the following (Any 2) (5Marks each) [10]

- a) Home page of a website
- b) Advantages of an Email
- c) Autocorrect in Ms-word.

P.T.O.

Q3) Answer the following (Any 4)

[20]

- a) Explain Chart in Excel.
- b) Explain features of Ms-Word.
- c) Explain different function available Ms-Excel.
- d) Explain the Tables in Ms Word.
- e) Explain features of Internet.

Q4) Answer the following Question (Any 1)

[10]

- a) What is an Internet? Explain applications of Internet in day to day life.
- b) Explain advantages and disadvantages of Ms-Office.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2905

[Total No. of Pages : 2

[5801]-231

First Year B.Com. (Vocational)

MARKETING COMMUNICATION

**125B VOC : Advertising, Sales Promotion and Sales Management - I
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (Paper - I)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6): **[5]**

- a) Coupons, small gifts, and other incentives are part of _____.
  - i) Sales promotion
  - ii) Advertising
  - iii) Customer service
  - iv) Publicity
- b) _____ is used to influence the way an organization is perceived by various groups of stakeholders.
  - i) Direct marketing
  - ii) Public relations
  - iii) Sales promotion
  - iv) Advertising
- c) An event can be described as
  - i) A public assembly for the purpose of celebration, education, marketing or reunion
  - ii) A Movie making
  - iii) A Video editing
  - iv) Attending a large gathering
- d) _____ Stimulates sales during a slump season.
  - i) Coupon
  - ii) Price off offer
  - iii) Rebate/cash refund offer
  - iv) Premium
- e) _____ is the lifeblood of any organization.
  - i) Selling
  - ii) Advertising
  - iii) Communication
  - iv) Marketing
- f) The first step in organizing an event is _____.
  - i) to choose the appropriate venue
  - ii) to promote the event
  - iii) to draw a proper budget
  - iv) to identify the audience

P.T.O.

- B) Match the following: [5]
Column A	Column B
a) Sampling	i) if the purchaser is not satisfied with the product a part of their money is returned.
b) Coupons	ii) certificate that reduces prices.
c) Demonstration	iii) Given to consumers to increase their interest in the product.
d) Premium offers	iv) The manner of using the product
e) Money Refund Offers	v) Temporary price reduction which increases the instinct of the buyers.

- Q2)** Short notes (any 2 out of 4): [10]
- a) Public Relation.
  - b) Presentation Skills.
  - c) Techniques of Sales Promotion.
  - d) Objectives of Event Management.

- Q3)** a) Explain the need and importance of Sales Promotion. [8]
- OR
- Distinguish between sales Promotion and Advertising.
- b) Discuss the tools in Public Relations. [7]
- OR
- Explain the types of public relations.

- Q4)** a) Discuss in detail the factors to be considered for managing any event. [8]
- OR
- Discuss the types of events.
- b) Explain the concept of personality development in detail. [7]
- OR
- Explain the importance of communication skills.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2906

[Total No. of Pages : 3

[5801]-232

F.Y. B.Com. (Vocational) (Paper - I)

TAX PROCEDURE & PRACTICES

(125 (C)): Indian Tax System & Income Tax

(2019 Pattern) (Semester - II) (CBCS)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Use of calculator is allowed.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five) :

[5]

- a) A person who is liable to pay any amount of tax, penalty & interest is called as _____.
- b) Children hostel allowance is exempt upto Rs. _____ per month per child for maximum of two children.
- c) The standard deduction for income from house property is allowed at _____ % of net annual value.
- d) Gift in kind received from employer is exempt from tax maximum upto Rs. _____.
- e) Annual value of self-occupied house is to be consider as _____.
- f) Dearness Allowance is taxable under the head income from _____.
- g) Municipal Tax is to be charged on the _____ value of the property.

P.T.O.

B) Match the following : [5]

<u>Group - A</u>	<u>Group - B</u>
i) Indian Agricultural Income	a) Residing 182 days or more in India
ii) Resident Individual	b) Exempt upto 12% of salary
iii) Employer contribution to RPF	c) Fully exempt
iv) Interest credited to RPF	d) Fully Taxable
v) Bonus	e) Exempt upto 9.5% of salary

Q2) Write Short Notes (Any Two) : [10]

- Income.
- Previous year.
- Residential status of an individual.
- Income Exempt from tax (Section 10).

Q3) Solve the following : [15]

Mr. Nilesh is an employee of ABC Ltd., Pune. He has given the following details of his income received during the previous year 2021-22.

- Basic salary Rs. 18,000/- p.m.
- D.A. (60% applicable for retirement benefit) Rs. 10,000/- p.m.
- C.C.A. Rs. 8,800/- p.a.
- Bonus Rs. 18,000/- p.a.
- Children Education Allowance Rs. 120/- p.m. per child for two children.
- House Rent Allowance Rs. 4,500/- p.m. (Mr. Nilesh paid rent of Rs. 4,000/- p.m. for the house)
- Project Allowance Rs. 2,000 (Actual expenditure Rs. 1,700/-).
- Mr. Nilesh contributed to his R.P.F. amounting to Rs. 32,600/- and the matching contribution was met by company.

- Interest credited to R.P.F. @ 12% p.a. is Rs. 24,000/-.
- Company has provided 1650 cc car for official as well as private purpose. The car is owned by the company and all the expenses are met by the company.
- He has been provided with free gas & electricity of Rs. 5,500/- during the year.
- Mr. Nilesh paid professional tax of Rs. 2,500/- during the year.

Compute his taxable income from Salary for the A. Y. 2022-23. Assuming that, Mr. Nilesh has not exercised the option of section 115 for new tax regime.

Q4) Solve the following problem : **[15]**

Mr. Krishna submits the following information of his property.

<u>Details of Property</u>	<u>H-A</u>	<u>H-B</u>
- Nature	Letout for Residence	Letout for Business
- Municipal value	1,35,000	1,80,000
- Fair Rent	1,40,000	1,78,000
- Standard Rent	1,32,000	1,72,000
- Rent received	1,38,000	1,68,000
- <u>Municipal Tax paid</u>		
by Krishna	-	14,000
by tenant	12,500	-
- Insurance	2,000	2,000
- Interest on Loan	51,800	51,400

Determine taxable income from House property for the A. Y. 2022-23.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2907

[Total No. of Pages : 2

[5801]-233

F.Y. B.Com.

**126 (A) - VOC : COMPUTER APPLICATIONS - II
(2019 CBCS Pattern) (Semester - II) (Vocational)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks:

[5]

- a) Which of the following is valid loop statement in C.
  - i) If
  - ii) If-Else
  - iii) For
  - iv) Switch
- b) Array index starts with _____.
  - i) 1
  - ii) 2
  - iii) 0
  - iv) -1
- c) _____ is an exit controlled looping statement.
  - i) while
  - ii) if
  - iii) do-while
  - iv) for
- d) Array of characters is known as _____.
  - i) Loop
  - ii) String
  - iii) Switch
  - iv) Functions
- e) _____ if statements means one if statement inside another if statement.
  - i) nested
  - ii) long
  - iii) multiple
  - iv) new

P.T.O.

- B) Match the following [5]
i) strcpy ()	a) group of elements of the same data type
ii) switch statement	b) Reuse of code
iii) while	c) Use of break and default statement
iv) Function	d) To copy the string
v) Array	e) checks condition at start

Q2) Write short note on (Any Two) [10]

- a) Function call
- b) While Loop
- c) Array

Q3) Answer the following (Any FOUR) [20]

- a) Write a C program to display maximum number of two numbers.
- b) Explain switch-case statement with syntax.
- c) Explain for loop with syntax.
- d) How one dimensional array is declared in C? Explain.
- e) Write a C program to print multiplication table of a number.

Q4) Answer the following (Any ONE) [10]

- a) Explain if-else statement with syntax and example.
- b) What is String? Explain any two string function with example.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2908

[Total No. of Pages : 2

[5801]-234

F.Y. B.Com.

ADVERTISING

**126B-VOC : Advertising, Sales Promotion & Sales Management - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II) (Vocational)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks:

[5]

- a) What type of media does hoardings belongs to?
  - i) Print media
  - ii) Outdoor media
  - iii) Electronic media
  - iv) Other media
- b) The second step in budgetory process is _____.
  - i) Budget presentation
  - ii) Preparation of budget
  - iii) Budget control
  - iv) Budget implementation
- c) Questioning copy includes _____.
  - i) Humar
  - ii) Questions
  - iii) Suggestions
  - iv) None of the above
- d) An _____ must attract the attention of the prospective customers.
  - i) Ad copy
  - ii) Write up
  - iii) Song
  - iv) Colour
- e) Selection of media depends upon the _____ available for advertising.
  - i) Time
  - ii) Space
  - iii) Material
  - iv) Funds

P.T.O.

B) Match the following: [5]

A	B
a) Affordable method	i) Newspaper
b) Decline stage	ii) Print media
c) Newspaper magazines	iii) Product life cycle
d) Classified advertising	iv) Headline
e) Attractive line in advertising	v) Method of ad-budget

Q2) Short Notes (Any 2): [10]

- a) Limitations of Print media.
- b) Percentage of Sales method.
- c) Ethics in Advertising.
- d) Importance of rural advertising.

Q3) a) Explain any five elements of advertising layout for print media. [8]

OR

Write types of advertising copy.

b) State and explain methods of advertising budget. [7]

OR

Explain factors affecting advertising budget.

Q4) a) State various career opportunities available in the field of marketing and advertising. [8]

OR

Write a detail note on 'Role of Woman' in advertising.

b) State and explain need and importance of rural advertising. [7]

OR

Discuss the measures to make rural advertising more effective.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2909

[Total No. of Pages : 2

[5801]-235

F.Y. B.Com. (Vocational)

TAX PROCEDURE & PRACTICES - II

126 C - VOC : Goods & Services Tax

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All Questions are Compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Choose appropriate answer (Any Five) [5]

- a) _____ tax has been abolished by the GST.
i) Income Tax	ii) Service Tax
iii) Professional Tax	iv) Municipal Tax
- b) GST was introduced in India with effect from 1st July _____.
i) 2017	ii) 2018
iii) 2020	iv) 2019
- c) _____ was the first state in India to pass GST bill.
i) Maharashtra	ii) Assam
iii) Gujarat	iv) Karnataka
- d) IGST is applicable to _____.
i) Intrastate supplies	ii) Export supplies
iii) Interstate supplies	iv) All of the above
- e) _____ tax is applicable where the location of the supplier and the place of supply are in two different States.
i) CGST	ii) IGST
iii) SGST	iv) CGST+SGST
- f) The chairman of 'GST council' in India is _____.
i) Home Minister	ii) Prime Minister
iii) Finance Minister	iv) Chief Minister

P.T.O.

- B) State whether the following statement is True or False. [5]
- i) Maximum rate prescribed by GST law for interstate supply is 30%.
  - ii) The nature of supply inter-state shall be ascertained based on the provisions prescribed under Section 7 of the IGST Act, 2017.
  - iii) IGST and GST Compensation Cess will not be payable at the time of removal from warehouse.
  - iv) Tax collected at the time of supply of goods or services is called Output tax.
  - v) Central Goods and Services Tax is applicable to interstate transactions.

- Q2)** Write short notes (Any Two) [10]
- a) Payment of tax under GST laws
  - b) Penalty under GST
  - c) Taxable value for levy of IGST
  - d) Contains of GSTR-4

- Q3)** Answer the following questions (Any Four) [20]
- a) Explain the various provisions for Offences under GST.
  - b) What are the different forms for Returns and their due dates under GST Laws?
  - c) Who is required to furnish the details of outward supplies in return form?
  - d) What are the provisions of record maintained by works contractor?
  - e) Explain the various contents of GSTR -1.
  - f) Which Records to be maintained by agent as per Rule 56(11)?

- Q4)** Answer any One of the following questions. [10]
- a) What are the provisions regarding Reverse Charge under GST?
  - b) What are the different provisions for filing return under GST?

